

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hónap 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 327

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József tércsög-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, február 25.

Nincs lényeges esemény.

Budapest, február 24. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

A három harctér egyikén sem történt lényeges esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Görög helyiségeket lőtték az entente hajók.

Berlin, február 24. (Hivatalos.) A nagytőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

A Wytshaete hajlásban a tüzérségi harc élénk volt. Az Artois arcvonalon visszavertünk több angol felderítő osztagot. A Somme területen az angolok megszálltak egyes feladott eliszaposodott állásrészeket. A Champagneban a franciák este és éjjel a február 15-én Kiponttól délre tőlük elfoglalt vonalakat támadták. Támadásaik meggyúsultak. A Maas nyugati partján egy ellenséges osztag Avocourtól északkeletre behatolt legelső árkaik egyikébe. Rögtön véghez vitt ellentámadással megtisztítottuk állásunkat és foglyokat szereztünk.

Keleti harctér:

Szigoru hideg. Nem volt különös esemény.

Macedóniai harctér:

A tenger felől görög helyiségek ellen a Strumától keletre intézett tüzelést a hajók és angol állások lövetésével viszonoztuk. — Ludendorff, első főszállásmeister. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB.

Bijel 2 óraker érkezett telefonjelentés.

Egységesek

a központi hatalmak.

Berlin. A Tagliche Rundschau müncheni levelezője beszélt az ott időző Czernia utókar gróf osztrák-magyar külügyminiszterrel, aki a következőket jelentette ki:

— A központi hatalmak közös akarattal végrehajtott akcióiról ki kell jelentenem azt, hogy fontos döntés nem történt ez ideig előzetes megállapodások nélkül és mindent teljes egyetértésben eszelünk. Nem lehet kétség az iránt, hogy a legteljesebb egységességgel vívjuk a háborút a teljes befejezésig. Nem volt köztünk idáig sem ellentét, most sincs és nem is lesz. Az egységesség ereje biztosíték arra, hogy a központi hatalmak győzni fognak.

A Zsil-völgye.

Talán sohase gondoltunk ilyen sokat a magyar szépirodalom halhatatlan emlékü fejedelmére, Jókai Mórra, akinek évszázadokat beragyogó fantáziája már sok esztendővel ezelőtt pontosan megjósolta, hogy milyen lesz a jövő kor legrettenetesebb háboruja. Tündéri képzeletének esodálampájával rávilágított arra a fekete korszakra is, amikor eltoogy az emberiség legdrágább, legféltettebb kincsé: a kőszén. A föld népei ama helyzet előtt állanak, hogy csak nehezen tudják megszerezni fűtőszükségletüket, a kőszén. Ez a csapás nemcsak a hadviselő országokat sújtja, hanem a semleges államokat is, amelyek más népektől kapták a fekete gyémántot, de a háború következtében a szén most nem juthat el hozzájuk.

Főlöszleges volna titkolózni, hiszen a kormány óvintézkedései ugyanis elárulnák, hogy nálunk sincsenek e téren rózsás állapotok. A mi helyzetünk azonban egészen más megítélés alá esik, mint a többi államoké. Nekünk dus kőszénbányáink vannak, a melyek csaknem olyan gazdagon ontották a tüzelőanyagot, akár az angol, vagy a porosz világhírű szénterületek. A tatai, esztergomi, dorogi, salgótarjáni bányák ma is teljes üzemmel dolgoznak. Sajnos, azonban az ország legfontosabb széntermő vidéke — a Zsil völgye — most az elhagyatottság képét mutatja. A hozzáértők, a szakkörök állapították meg, hogy a Zsil völgy szene a legértékesebb az összes magyar bányák termelvényei között. A romániai határon lévő eme bányák három kézben vannak: A Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársaságé, az Urikány-Zsil-völgyi részvénytársaságé és a magyar kincstáré. A Zsil völgyének évi széntermelése béke idején már elérte a huszonkét millió métermázsát, mert naponta átlag nyolcszáz vagon szenet hoztak felszínre. Ebbe a három bányába, pontos kimutatás szerint, nyolcvan millió koronát investáltak a tulajdonos társaságok és részben az állam, amely ép úgy, mint a magánosok, egyáltalán nem takarékoskodott, hogy a monarchia kincsekben talán legdusabb területe a modern technika minden eszközével felszerelve onthassa magából a gyémántnál is értékesebb tüzelőanyagot.

Csak most láthatja igazán az ország, hogy mit jelentett nekünk a Zsil völgye. De különösen Arad és

nagy környéke érzi most ennek a drága területnek szavakkal alig kifejezhető óriási jelentőségét. Mig ugyanis a tatai, esztergomi, dorogi szénbányák termelvényei jobbara a főváros felé és a Dunántultra gravitálnak, addig a Petrózseny körül felszínre jutó szén a délvidék és Erdélyrész — ezek között Arad — szükségletét elégítette ki. Most, amikor néhány métermázsá tüzelőért napokig kell harcolnunk, s amikor a kulturális intézményeket, meg a szórakozó helyeket fűtőanyag hiánya miatt be kell zárni, csak most érezzük át a Zsil-völgyének felbecsülhetlen értékét az országra nézve. Magyarországnak ugyszólván amerikai tempóban fejlődött ez a vidék most még romokban hever, a bányák pedig, amelyek a romániai háború előtt naponként nyolcszáz vaggont termeltek, csaknem három hónapig teljesen kihasználatlanul állottak és össztermelésük még ma is alig éri el a napi száznyolcvan vaggont. A munka kissé vontatottan, bágyadt lassúsággal indult meg odalent, s a szorgos kezek áldástjelző nyomait csak nehezen lehet felfedezni. A menekültek visszatelepítése késedelmesen történik, az odautazáshoz szükséges engedély megszerzése még mindig heteket vesz igénybe és aki három-négy napi hányatás után végre haza is vetődik, könnyes szemmel nézi a pusztulás, a rombolás eme kormos tanyáját. A lakóházak nélkülözik a legszükségesebb kellékeket: az ajtókat, ablakokat, a tetőket, s a lakosság csak nehézkes utánjárással tudja megszerezni a mindennapi szükségletét.

Ha már a leggonoszabb ellenség három hónapra teljesen megbénította ennek a kincses mezőnek buja életműködését, úgy legalább most kellene minden lehetőet elkövetni a hibák jóvátételére, amikor dicső hadseregünk diadalmasan letiportá a barbár rombolókat. A kormány már megmutatta jóakarátát, anyag és szerzősségélyt utaltat ki az arra illetékes bizottsággal a hunyadmegyei kisiparosok számára, az aradi kereskedelmi és iparkamara intervenciójára pedig egyelőre negyedmillió korona segélyt folyósít az önálló kereskedőknek és iparosoknak, hogy letelepülésüket könnyebbé tegyá. A kormánynak és a hadseregnek testvéri akarattal össze kell fogni, az erdélyi és a szomszédos törvényhatóságoknak pedig emberfeletti energiával arra kell törekedni, hogy a Zsil völgyét minél

előbb teljes pompájában visszakapja ez az ország. Mert sajnós, másik Zsilvölgye nincs Magyarországnak. Siessünk, mentsük meg. Ha igaz az az akszióma, hogy „kétszer ad, aki gyorsan add,“ akkor most százszorosán igaz az, hogy rombol, aki nem gyorsan cselekszik. (=)

Elsülyesztett hajók.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Rotterdam. A Torrina 11187 tonnás, Handley 4953 tonnás angol, Pipou Caslle 250 tonnás, Violette 150 tonnás francia, Laertes 3900 tonnás görög gőzösöket elsülyesztették.

A római Stefani-ügynökség jelenti, hogy a Mimes csapatszallító-hajó elsülyesztésekor a legénység egy részét megmentették.

A Stefani-ügynökség jelenti, hogy a Tajo portugál ágyunaszád kazánrobbanás következtében elpusztult.

London. Vatsfield, Investfauld, angol bárkakat, Lunkbisban 3095 tonnás, Luciu 1400, Sundesland 3450 tonnás angol gőzösöket elsülyesztették.

London. A Filadelfia nevű angol gőzös Newyorkba megérkezett. A hajó átkelt a hadizónán.

Az Orleans és a Rochester az elzárt területen át Bodeauxba tartanak.

Washington. A Reuter-ügynökség jelenti: A máltai amerikai konzulnak ide érkezett távirata szerint az elsülyesztett Athas hajón, amelyet előre figyelmeztetés nélkül torpedóztak meg, két amerikai misszionárius volt. Mindkettő meghalt.

Genf. A lyoni Progres jelenti, hogy a Mango Hubaya japán gőzös december 21-én elsülyedt. 350 utas, köztük két amerikai, megmenekült.

A király határozott parancsa a szénfuvarozásra. Bécsből jelentik: A Strelleur katonai lap a hadügyminiszternek február 10-éről keltezett következő rendeletét közli: Ofelsége határozottan megparancsolta hogy a széninségen a nagyobb katonai helyőrségi állomásokon katonai teherszállító automobilon, kocsik és szekerek segítségével hathatósan kell segíteni. A környékről is be kell szerezni a katonai lovakat, kocsikat és szekereket. Ha Ofelségének az jutna tudomására, hogy a katonai eszközöket és lovakat nem használták volna ki a széninség leküzdésének céljaira, a vétkeseket a leghatározottabban felelősségre fogja vonni.

A kiegyezés elkészült. Bécsből jelentik: Az osztrák-magyar miniszterek a mostani tárgyalásokon foglalták pontozatokba a kiegyezést, melynek aláírása három-négy nap múlva megtörténik. Mihelyst ez megtörténik, meg fognak indulni a tárgyalások Boiaev német követségi tanácsossal, hogy megállapítsák a német kereskedelmi szerződés tárgyalásának programját, melyeket azután Németországgal fognak megállapítani.

Az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad egyik legelőkelőbb s a vidék egyik legtekintélyesebb pénzintézete az Arad-Csanádi gazdasági takarékpénztár ma tartotta évi beszámoló üggyűlését. Hagyományos szép sikerrel záródott ennek a virágzó és még most is nagy fejlődésben lévő hatalmas takarékpénztárnak elmúlt üzleti éve s az a vezetőség, mely az intézet élén áll, Heinrich Sándorral a takarékpénztár gazdag tudású, elismert szaktekin-télyű vezérigazgatójával és a hozzá méltó segítő társal, Vertán István ügyvezető igazgatóval, bizonyosan büszke öntudattal írta alá az igazgatóság jelentését, melyet örömmel hallgatott végig a közgyűlés s melynek javaslatait a legnagyobb bizalommal egyhangulag fogadták el a megjelent részvényesek.

(A közgyűlés megnyitása.)

A közgyűlést Zelenski Róbert gróf v. b. t. t., a takarékpénztár elnöke vezette. Megállapította, hogy a közgyűlésen 38 részvényes jelent meg 1288 részvény képviselőben s így a közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv írására Köpft János dr. intézeti ügyészt, hitelesítésére Kövér Márton és Szathmáry Mihály részvényeseket kérte fel. Sajnálattal jelentette, hogy Heinrich Sándor, az intézet érdemes vezérigazgatója gyengélkedés miatt nem jelenhetett meg a közgyűlésen, majd az igazgatósági jelentés felolvasására Vertán István ügyvezető igazgatót kérte fel.

A gondosan megszerkesztett jelentés részletesen beszámol a takarékpénztár múlt évi eredményéről.

(Az igazgatóság jelentése.)

A rendkívül tartalmas és komoly elmélyedésre valló és mint gazdasági tanulmány is értékes igazgatósági jelentés a harmadik háborús esztendő gazdasági jelentőségét és az intézet működését a következőképp vázolja:

— Miként múlt évi jelentésünkben vázoltuk, a háborús év jellegzetes tüneteként az általános pénzhiányt, úgy ez alkalommal, mérlegünk előterjesztésének keretében, ismét eme körülmény tolu előtérbe, mint a történelmi idők közgazdaságának természetes következménye, de kialakulásában szemléltetőbben és méreteiben lényegesen fokozottan. Létjogosultságunk törhetetlen akarat erejével, állami életünk mindjobban berendezkedett közgazdaságilag is, a hosszú hadviseléshez, melynek konjunkturalis értékelkedése és jövedelem többletei teszik kiapadhatatlanná az anyagi áldozatkészség ama forrásait, amelyből hadi kölcsönök alakjában, mind mélyebben lehet meríteni a konjunktúra újabb táplálására.

— A kényszerű berendezkedés első időszakában, a szükségleti cikkek fokozott áremelkedése szülte pénzhiány-félesleg, minden más értéket elhanyagolva, az intézetek tressorjaiban kereste biztos elhelyezését, a mellett, hogy a korábbi hitelek bőséges visszafizetését is szolgálta; ma már azonban, amely mértékben távolodik határainktól fog, vereink expansiv ereje, oly mértékben nyilvánul meg az érdeklődés és vételi hajlandóság, egyéb értékek megszerzhetőségeért, növelven a rendíthetetlen bizalmat és hitünket a győzelmes béke reményéhez.

Ezen érdeklődés első sorban a föld vételárának emelkedését vonta maga után, majd mind szélesebb körben kiterjedten, a házak és egyéb ingatlanok értékének növekedését — egyes esetekben nihetetlen mértékig — fokozta, legutóbb pedig az értékpapírok árajavító forgalmát indította meg. Az eddig megkötött adás vételék legnagyobb részét készpénzzel bonyolítottván le, hitel szükségletet alig eredményeztek, de a megkezdett uton tovább haladva, előre láthatóan mind nagyobb és nagyobb összegek lognak, úgy a heverő, valamint a megkeresett tőkéből, a penzárann termékenyítő körtorgásába kapcsolódni, mely esetben intézetünk felkészülteu, anyagi erejében megizmosodva, illeszked-

hetik a meginduló közgazdasági élet eredményes kereteibe.

— Azt hangsúlyozzuk tisztelt közgyűlés, hogy intézeürk, sohasem tévesztve szeméül alapítóink, évtizedes munkában bevált intencióit, semmitéle kockázatos es ephemer értékű vállalkozásba nem bocsájtkozott hadi nyereség eierése célzatából, hanem egyedül hivalását teljesítve, hiven szolgálta továbbra is, első sorban működési körünk gerincét alkotó gazda közönség érdekeit és hüen, de biztosan gondozta tetemesen megnövekedett betét-állományát, megfelelően ama bizalomnak, a mely e téren intézetünkkel szemben, nagy mértékben megnyilatkozott.

A háboru évfordulatának harmadik esztendejében, ugyanannyiszor van alkalmunk beszámolni tisztelt részvényeseinknek, a hadi kölcsön kibocsájtás körül elért sikereinkről, melynek eredményeit, évről-évre fokozni — leg-többbször anyagi érdekeink teljes kikapcsolásával, — mindenkor hazafias kötelességünknek tartottuk. Ez irányban kitejtett ügybuzgalmunk eredményeként, a múlt évben 12,435,400. — korona kölcsön kötvény jegyzését segítettük elő és tettük lehetővé, mely összeg kerekén öt millióval haladja meg az előző és kilenc millióval az első évi hadi kölcsön jegyzéseket.

Az intézet betétállománya 9,435,790 korona emelkedéssel a múlt év végén 32,620,024 korona 44 fillér álladékok mutat fel, bizonysgául az intézettel szemben fokozottan megnyilatkozó bizalomnak, melynek mindenkor megfelelni gondos kötelességének tart, annyival is inkább, mivel ezen fényes növekedés, nem egyeseknek tulmagas, mint inkább, mind szélesebb körben tagozott klientelának kisebb összegü betéteiből keletkezett.

Kármutat a jelentés arra is, hogy az üzleti eredmény lehetővé tette, hogy az igazgatóság az eddig elért legmagasabb osztalék kitejtését javasolja, sőt az eredmény a veszteség és nyereség számlának javítására nagyobb összegü elővezetést enged meg, hogy az kedvező befolyással legyen a jövő évi osztalékra.

A nyereség felosztására vonatkozólag az igazgatóság javaslata a következő:

Mérlegünk szerint múlt évi nyereségünk 494,714 kor. 97 fillért tesz ki, mihez hozzáadván az előző évről áthozott 86,163 kor. 88 fillért, összesen 581,878 kor. 85 fillér áll a tisztelt közgyűlés rendelkezésére, mely összeg mikénti felosztására vonatkozólag javasoljuk, hogy: a) 10,000 darab részvény után 5 százalék kamat fejében, darabonként 20 korona, összesen 200,000 korona fizetessék ki és az ezen összeg, valamint a múlt évről áthozott 86,163 kor. 88 fillér levonása után fennmaradt nyereségből; b) az igazgatóság jutalékára 29,571 korona 50 fill; c) a felügyelő-bizottság tiszteletdíjára 7200 korona; d) felülosztalékul részvényenként 25 korona, vagyis az osztaléknak 45 koronára való kiegészítésére 250,000 korona fordittassék; e) az 1917. évi veszteség- és nyereség számlára pedig a még fennmaradó összeg 95,107 korona 35 fillér átvitessék.

A felügyelő-bizottsági jelentés felolvasása után a közgyűlés az igazgatóság javaslatait ellogadta és a szokásos felmentvényt megadta.

(Választások.)

Ezután választások következtek; az elnöki mandátum megújítása és a választmány tagjainak megválasztása. Keresztes Gyula dr., s szavazatszedő bizottság elnöke a választás után jelentette a közgyűlésnek, hogy a részvényesek az intézet elnökévé egyhangulag újból Zelenski Róbert gróft választották és a választmány tagjai is megmaradtak. Új tag lett Czedy Károly dr., akit Károlyi Gyula grófnak a múlt évben igazgatósági elnökévé történt megválasztása tolytán megüresedett választmányi helyre választottak meg. A közgyűlés a választás eredményét örömmel vette tudomásul és az újból megválasztott elnököt lelkesen megéljenzte.

Zelenski Róbert gróf a maga és a választmány nevében meleg köszönetet mondott a megválasztásért és a közgyűlést berekesztette.

„Hát nem tudod, hogy mi semlegesek vagyunk!”

— A képviselőház ülése. —

— Saját tudósítók teletjelentése. —

A parlament folyosóján ma délután még mindég **Farkas Pál** tegnapi beszédét tárgyalták. Több ellenzéki politikus helyeselte **Farkas Pál** teletjelentését, amelyekben szembeállt a Károlyi-párt pacifista törekvéseivel. Az ülést fél 4 órakor nyitotta meg **Szász Károly** elnök.

Elsőnek **Schmidt Károly** munkapárti (szász) szólalt föl és a román betörés kérdésével Erdély sorsával foglalkozott. Ha a határt megerősítették volna, egy-két hélig fel lehetett volna tartani az ellenséget és rövid védelem alatt simán keresztül lehetett volna vinni a kiűrtést. Kifogásolja, hogy a határmenti vármegekben a katonai hatóságok felületesen jártak el. Vizsgálatot kellene lefolytatni, hogy ki rendelte el a gyújtogatásokat, mert számos helyeken a századparancsnokok a házakat és kasszányákat felgyújtották. Karácsonyfaiván minden harmadik házat felgyújtottak. A lakosság újjékoztatlan volt, fejvesztett, a menekülés lehetősége nélkül. Az államnak kötelessége a károkat megtéríteni. A szökevények, hazatérők vagyonát fordítsák a célra. Szeretné, ha a románok hívek lennének Magyarországhoz és közülük azok is, akiknek legszebb álmuk volt, hogy Erdély Romániáé legyen. O egy brassói román ügyvédet megkérdezett, hogy miért nem ünnepeltek, mikor Brassó hatalmukba került, mire ez így válaszolt:

„Hát nem tudod kérlek, hogy mi semlegesek vagyunk?”

— Román érzelmű lakos kevés menekült a románok elől. Gyökeresen, évszázadokra kihatónan kell megoldani a román a kérdést. Reméli, hogy a kormány megszabadítja Magyarországot ez alól a ránehezülő lidérenyomás alól. A jelentést tudomásul veszi.

Haller István szólalt föl ezután. Helyteleníti a nagytőke és a bankok, valamint a holt-kéz birtokpolitikáját, szociális és nemzeti szempontból a kisbirtokok szaporításának híve. A jelentést nem veszi tudomásul.

Tóth János erősen támadja a kormányt, amelyet a háború egyes fázisai teljesen kiszületlenül értek. Az oláh betörés átka a kormányra nehezedik. Persze ilyen komplikációkat nem lehet nyers erőszakkal, csendőrr, rendőr és katonaszuronyokra támaszkodva elintézni. Hogy a nemzet ma egységes, az kizárólag **Andrássy és Apponyinak** hazafias önmegtartóztatásuknak érdeme. Őnek köszönhető, hogy az ország a háború alatt egységes képet mutat. Támadja a kormányt a rendszernélküli ölelmezési politikáját. Az ellentétes gondolatok miatt az ölelmezés terén zűrzavarok vannak. Magyarország jövőjét fessegeti, önálló hadsereget követel. A munkapárti újévi beszédekkel foglalkozva támadja **Khuen-Héderváry** Károly grótot. Neki nem volna szabad galád támadásokkal vádolni az ellenzékot, hiszen az ő kormánya alatt történt meg először, hogy vesztegetni akartak a magyar parlamentben. Egy képviselő 10.000 koronát tett le a Ház asztalára, (mindenki **Papp Zoltánra** néz, aki jelen van) amellyel őt megakarták venni, hogy ne teljesítse képviselői kötelességét. A vizsgálat ugyan nem tudta kideríteni, hogy **Khuen-Héderváry** Károly részes volt a vesztegetésben, de ő bizonyosra veszi, hogy tudott róla. Bizal-

matlan a kormánnyal szemben, a jelentést nem fogadja el.

Ezután az elnök javasolja, hogy a legközelebbi ülést héttől tartásák. **Hammersberg** László szerdát indítványozza. A képviselőház az elnök mellett dönt és elfogadja az ő napirendi javaslatát.

Szász Károly elnök jelenti, hogy a jövő hét után következő héten szünet lesz.

Uj hadiadók

Németországban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny mai számában megírta, hogy a német birodalmi gyűlés tizenöt milliárd márkát szavazott meg a kormánynak hadihitel címén. Ez az összeg körülbelül fél évig lesz elég és körülbelül a nyár végéig tart el. Németországnak eddig összesen negyvenhét milliárd marka hadihitelre volt szüksége, úgy, hogy a háború költségeiből a népesség minden egyes tagjára körülbelül ezer marka jut. A német nemzeti vagyont a háború előtt körülbelül háromszázhatvan milliárd márkára becsülték és eszerint a hadihitel ennek a vagyonnak több mint ötöd részét emésztette meg. A vagyon ma sokkal nagyobb, tekintettel arra, hogy a hadihitel egy nagy része ipari megrendelések alakjában visszafolyt a polgársághoz.

A hitel megszavazásával azonban az államnak minden szükséglete még nem nyert kielégítést és ezért új adókat is kénytelen a kormány igénybe venni. Már elkészültek az adótervek és a legközelebbi ülésen már be is terjesztik azokat. A legelső, amelyeket megvalósítanak a hadinyereségadó emelése lesz. Ez nem az adórendszernek gyökeres megváltoztatásával, hanem a hadinyereségadó kulcsának husz százalékos felemeléssel történik.

Mint ismeretes, a mai hadinyereségadót a múlt év februárjában alkották meg olyképpen, hogy az 1914—1915. és 1916. évben keletkezett vagyon, vagy nyereség-többletet — akár hadseregszállítástól, vagy más hadinyereségből, vagy jövedelmekből és megtakarításokból származott — külön adó alá vetették. A kulcs az említett évek mindegyikének szaporulatának öt-husz százaléka volt, de ennek a duplájára emelkedett, ha a vagyonszaporulat nem a megtakarításból, hanem valami nagyobb jövedelemből keletkezett. Az ötszáz ezer márkán felüli hadinyereségeknek az ötven százalékát vetette az állam adóba, míg a részvénytársaságok nyereség többletére tiz-harminc százalékot vetett ki. De ezek nyereségtöbbletének felét is elvehette, ha a részvénytőke tiz százaléknál többet jövedelmezett. Eme adózási rendszer ellen azt mondták, hogy tulajdonképpen a takarékosságot adóztatja meg és minden olyan vagyonszaporulatra ráteszi az állam a kezét, a mely a háborúval, vagy a háborús nyereséggel egyáltalában nincs is összefüggésben.

A hadinyereségadót tehát 1917. évben újra kell szabályozni, mert 1916. évben a törvénynek az érvénye lejárt. Mint említettük az adók rendszerén nem történik változás, az az elv megmarad, hogy minden vagyonszaporulat adóköteles, csak az adókulcs emelkedik husz százalékkal. A magánszemélyek legnagyobb adója tehát abban az esetben, ha az adónövekedés magasabb háborús jövedelmekből, különösen

hadseregszállítástól, vagy értékpapír nyereségből keletkezett, a szaporulat hatvan százaléka ruhgat. A hadseregszállítók nyereségüknek tehát több mint a felét fogják odaadni az államnak, míg a megmaradó része után a rendszeres jövedelmi adót fogják fizetni. A részvénytársaságok legmagasabb adója a nyereségtöbblet ötvennégy százaléka lesz, míg a megmaradó negyvenhat százalékot másfajta adókkal fogják sujtani.

A hadinyereségadóval összefüggésben van az ugynevezett biztosítási törvény, amely szerint magánszemélyek, ha külföldre akarnak költözni, kötelesek az adóügyi hatóságot biztosítani, hogy hadiadójukat ezek ellenére is megfizetik. Ezt a német kormány azért teszi meg, mert látta, hogy a francia tőkésék az utóbbi időben úgy igyekeztek megszabadulni adófizetési kötelezettségük alól, hogy Svájcban ültök fel otthonukat. A háborúban ez a törvény könnyen lesz végrehajtható, mert hisz az ország határait csak hatósági engedéllyel lehet elhagyni és ilyen engedélyt csak az kaphat, aki biztosította az államot affelől, hogy hadiadóját megfizeti.

Külön adótörvény készül a német állami bank megadóztatására, amely évi száz millióban van megállapítva. Az állami bank hadinyereségei rendkívül nagyok, mert a háborúban fel van függesztve az öt százalékos bankjegyadó és a bankjegy forgalma az egész időn át több milliárd márkával tullepte a megállapított kontingenst. A német nemzeti bank már 1915-ben és 1916-ban is évente százmillió marka adót fizetett és kivétük rá erre az esztendőre is.

Ezekkel az adótörvényekkel azonban még mindig nem lesz fedezve az állam szükséglete. Németország eddig is különböző adókból tett szert jövedelmekre, de ezek csak egy részét fedezték annak az ezerkétszázötven millió marka kamatszükségletnek, melyet az állam évente kifizet.

Tervbe van véve elsősorban az ugynevezett birodalmi forgalmi adó, amelyet Magyarország már megvalósított és amelyről **Rödern** gróf pénzügyminiszter a birodalmi gyűlés tegnapi ülésén már említést is tett. Ez az adó az összes forgalmi eszközök tarifájának emelését jelenti.

Az azonban egy egészen új adónem megszavazását is kéri a kormány és ez a szénnek megadóztatása. A szénadót a termelő fizeti és pedig a terv szerint tonnáknent két márkát. A német széntermelés jelenleg kereken százhatvan millió tonna és ebből tehát háromszázhusz millió marka jövedelme lenne az államnak.

Az itt felsorolt összes adókból körülbelül ezerkétszáz millió marka jövedelemre számítnak és ezzel az 1917. évre fedezetet nyernek a hadikölcsönök kamata, valamint az a deficit is, amely a költségvetésben mutatkozik. A háború betelezésével elkészül az a pénzügyi tervezet is, amely a háborús kiadások és az állami pénzügyek végleges rendezésére szolgál.

VAROS ES MEGYE

A tanács ülése. A városi tanács ma délelőtt **Varyassy** Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen kisebb adminisztrációs ügyeket intéztek el. Az előadók jelentéseit, a szakközvetítők javaslatait jóváhagyólag vették tudomásul. **Lócs** Rezső h. polgármester, gazdasági tanácsnok jelentette, hogy a gazdasági bizottság a tavaszi munkáknál a bérszántás díját kisholdankint negyven koronában állapította meg. A temetőben a sírok ápolásának és gondozásának díját tételankint 1 koronával föl emelték.

Elsülyesztett francia szállító gőzös.

(Nem védenek a hadihajók az U ellen. — Osztrák-magyar buvárhajók munkában.)

— Saját tudósítók teletjelentése. —

Rotterdam. A Földközi tengeren egy tengeralattjáró elsülyesztette az Athos francia postagőzöst, amely szines csapatokat szállított a francia frontra. A hajóról 1450 embert megmentettek.

Washingtoni jelentések szerint a máltai amerikai konzul azt jelenti, hogy az elsülyesztett Athos postagőzös utasai közt volt egy amerikai misszionárius, aki Szudánból utazott Amerikába.

A francia tengerészeti minisztérium hivatalosan közli, hogy az Athos 12.000 tonnás postagőzöst, mely szenegáli katonákat vitt Franciaországba, a Földközi tengeren elsülyesztették. A hajóról 1450 katonát megmentettek.

A Malta mellett elsülyesztett nagy francia gőzös áldozatainak számát a hivatalos jelentések titkolják. Csak annyit tudnak, hogy a maltai kórházak tele vannak sebesültekkel. Azért is titkolják az áldozatok számát, mert a katasztrófával nem akarják az amugyis nehéz szenegáli csapatborzást megnehezíteni. Az Athost két torpedó és egy ágyuhajó kísérte. Ezek azonban a megtorpedozást ép oly kevésbé tudták megakadályozni, mint a tonnás Bergiser 4500 angol gőzös megtorpedozását sem tudták kivédeni tegnapelőtt, holott ezt is angol hadihajók kísérték. Mindketőt német tengeralattjárók süllyesztették el.

Genf. Az Athos segédcirkáló csak néhány hét előtt lett készen. Kelet-ázsiaiába küldték, hogy az ott dolgozó szenegáli katonákat a francia frontra hozza. A halottak számát a kormány még titokban tartja.

Hága. Hat hollandi gőzöst 30.000 tonnatartalommal elsülyesztettek. A gőzösök a hollandi gyarmatokból gabonát akartak szállítani Angliába és a Scilla szigetnél amikor át akarták törni a zárlati zónát, süllyesztették el őket.

A hat elsülyesztett holland gőzös legénységét megmentették.

Madrid. A szigorított tengeralattjáró harc megkezdése óta az osztrák-magyar tengeralattjárók részéről fokozott tevékenység figyelhető meg. A Viktoria Eugenia spanyol gőzös és a Scoblan svéd gőzöst az osztrák magyar buvárhajók elsülyesztették. A spanyol és a francia partokat számos osztrák-magyar buvárhajó tartja szigorú őrizet alatt. Számos lap arra következtet, hogy Ausztria-Magyarország az értes tengeralattjáró harc folytán megerősödött és több tengeralattjárója van.

Berlin. A lapok fentartással közlik azt a jelentést, hogy a Rochester gőzös, amelyen több amerikai polgár van, a veszedelmes zóna közelébe érkezett.

Hatvan koronás buza ár. (Szacsavay Zsigmond javaslatai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Azt hittük, hogy Arad város közéleti biztosa több és olcsóbb élelmet biztosít a város polgárainak. Azt látjuk, hogy ehelyett a buzaárak emelésével óhajt bajainkon segíteni. Hatvan korona buzaár megállapítását javasolja illetékes helyen. Vajjon ez a városi lakosság érdeke? Mi lesz az ára a husnak és a cipőnek, ha a buza hatvan korona? Tudjuk jól, hogy minden a kenyérárak után igazodik és ha a buza egyszerre 19 koronával drágul, akkor a fixfizetésű emberek nagy része Arad lakosságának — egy havi fizetésükből, aligha laknak jól egyszer egy héten. Nem, ilyen áremelkedésről álmodni sem mertek a gazdák, akik most nagyokat sóhajtoznak. A város törvényhatóságának mindent el kell követnie, hogy az igazságot keresse és a városi polgárság érdekében hallassa gyorsan a szót. Arad város közgyűlése toglatozzék a kérdésekkel és szoltsa fel állásfoglalásra a többi várost is.

Szacsavay Zsigmond Arad város közéleti biztosa rendkívül érdekes memorandumban fordult Kúrtly Lajos báróhoz, a közéleti hivatal elnökéhez és azt a kérést intézi hozzá, hogy a memorandumban felsorolt, az ország buza termésének tokozását célzó javaslatait tegye megtörtetés tárgyává. Szacsavay ugyanis a buzaárak emelésével óhajtja elsősorban a hazai, másodsorban pedig Ausztria szükségletének egy részét biztosítani, mert véleménye szerint a mai árak mellett a földművelő közönség nem fog annyit területet buzával bevetni, mint amennyi szükséges lenne. Azt

írja, hogy a jelenlegi viszonyok között a buza termesztése legkevésbé fizetődik ki és nekünk különösen súlyt kell helyezni arra, hogy termelésünk ne csökkenjen.

— En a célt nem kényszerrel, hanem helyesen előre megállapított magasabb árakkal érhetjük el és a maga részéről a hatvan koronás buzaárban látja biztosítékát annak, hogy az évente szükséges negyven millió métermázsa buzáat elő is fogja állítani az ország. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az összes buza-termésünkből alig tíz millió métermázsa jut a nem termelők fogyasztására, akkor a mai negyvenegy és az általa proponált hatvan koronás ár közötti tizenkilenc koronás differencia évi százkilencven koronás több kiadást jelent, ami husz millió lélekszám mellett tejenként kilenc és fél koronára rug. Szacsavay véleménye szerint ezt a csekély összeget nemcsak érdemes, de szükséges is áldozni, hogy egész évi kenyérfogyasztásunkat biztosíthassuk.

A tavaszi vetés biztosítására kéri, hogy a kapás vetőmagvak kellő időben álljanak a közönség rendelkezésére, valamint katonai munkatörőt kér a szántás és vetés elvégzésére.

Engedményeket tart szükségesnek a sertés-hizlalás fokozása érdekében és az országos közéleti biztosa támogatását tartja szükségesnek ebben a kérdésben, mert csak az tud alkalmat nyújtani arra, hogy a termelők birtokában lévő növényekért azok által teljesen kibizaltassanak. Ez azáltal történhetik, hogy mindazok a termelők, akiknek ilyen sertéses vannak, azok teljes kibizaltására kellő mennyiségű tengerit kapjanak, ennek ellenében kötelesek lenni, hogy keletben kibizalt sertéseiket az országos közéleti biztosa

nak előre meghatározott feltételek mellett átengedjék.

Az Aradhegyvia mintegy 10 ezer hold területen művel szőlőgazdaságot, törpe és kis néhány holdas területek ezek és mert ezer és ezer családnak nyújt egzisztenciát és megélhetést, egész vidékünkre rendkívüli horderejűnek tartjuk azt, hogy a magas kormány segítőkézzel járuljon hozzá ezen területek megművelésének lehetőségéhez, illetve tegye lehetővé a terméseredmény biztosítása érdekében a kellő rézgálic szükséglet beszerzését. Közvetítő kereskedelem útján a rézgálic helyes elosztása lehetetlen. Vegye a kormány kezébe ezt a sokakra életkérdéssé vált ügyet és szerezze be a feltétlenül szükséges mennyiségű rézgálicot, ha kell áldozatok árán is és kellő időben, közgazdasági uton, utaltassa ki a termelőknek területeik arányában, mert csakis így érhetünk el kellő eredményt. A rézgálic már az első permetezés előtt, vagyis legkésőbb március végén, április első napjaiban kerüljön a termelők között kiosztásra.

Ezeket az intézkedéseket tartanám a legfontosabbnak és ezeknek az útján gondolnám a közéleti biztosa súlyos gondját már a közel jövőben megjavítani.

Amidőn a fenti szerény nézeteimet és javaslataimat a legnagyobb tisztelettel van szerencsém Nagyméltóságod elé terjeszteni, kérem ennek böles belátása szerinti mérlegelését.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **A határos csók.** (Nordisk szenzáció az Urániában.) A Nordisk bűnügyi drámák legjavából hoz ma egyet a színház, mely a mozi szünetelések folytán jutott abba a helyzetbe, hogy a Mozgóképek Otthon ezt a kiváló műsor darabját közönségének bemutatnassa. Ugy véljük, hogy az igazgatóság szándékosan hozta ezt a képet most a szezon legnagyobb slágere után, hogy mintegy művészi tökéletességgel töltsse be azt az űrt, mely a legközelebbi nagy művészi esemény előtt még szabadon maradt. A mai kép nem egész simán jutott a magyar közönség elé, mert voltak városok ahol a kép tárgyánál fogva a hatóság nem szívesen látta az előadást, sőt némely helyen be is tiltotta. Egy kissé tulzott ez az aggodalom és gyámokodás, mert ha igazat részletei vannak is a képnek, még is nem lépi túl azt a határt, a melyen belül teljes művészi szabadság uralkodik. A budapesti közönség de főleg a jogász világ lélegző elméi nézték végig ezt a filmet és mindenki a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott annak művészi tökéletességéről. — *Meggvaszay Vilma* első filme a „Fekete szívárvány” legközelebb az Urániában.

* **Nordisk drámák Psilanderrel az Apolló műsorán.** Vasárnap még a gyönyörű Wegener-film mutatja be az Apolló-színház és héttől a Nordisk-filmgyár két legújabb drámai újdonsága kerül vetítésre. „Az igazi férfi” című Nordisk-dramát már egy ízben műsorra tüzte az Apolló-színház, de akkor a rendetlen vasúti közlekedés miatt elmaradt a dráma premierje. A közönség, amely előjegyzésekben lefoglalta az összes jobb helyeket, nehezen mondott le a legjobb Psilander-dramáról. Az elmaradt premier, mint fentebb említettük, héttől tartja meg az Apolló egy másik Nordisk-újdonsággal, az „Istenítélet”-tel együtt. Az igazi férfi (Psilander) egy orvos, aki megismerkedik barátjának húgával s megszereti őt. A leánynak más udvarló, egy hadnagy, akit a professzor megvet, mert ismeri múltját. Az orvos egy alkalommal megsérti a hadnagyot, akinek azonban múltjára való tekintettel nem ad elégtételt. A leány gyávanak látja s elfordul tőle, de megváltozik a véleménye, amikor az igazi férfi életének feláldozásával menti meg őt a haláltól. Psilander csodás alakítást nyújt az érdekesítő dramában.

* **Az Apolló vasárnapi előadása az új záróra rendezet szerint pontosan 6 órakor kezdődnek s este 10 óráig tartanak.** Wegener csodás fantasztikus aramája kerül vetítésre.

Miért nem lehet zsidó miniszter Németországban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny olvasói előtt bizonyára emlékeztetek azok a cikkek, amelyeket arról a vitáról írtunk, mely Smoller berlini professzor, valóságos belső titkos tanácsos és Schwalbe J. dr. professzor, egészségi főtanácsos között lefolyt. A vita folyamán, amely a zsidókérdés körül forgott, s azzal indult meg: Lehet-e Németországban zsidó miniszter, sok szó esett a zsidó terjeszkedésről is. A kiváló tudós elismerte a zsidóság nagy érdemeit s faji kiválóságait, de hangoztatta azt, hogy bár nem egyénileg, olyan tulajdonságokkal rendelkeznek, melyeknél fogva, ha valahol betéskelték magukat, ott minden hatalmat és munkateret a maguk számára foglalnak le. All ez többek között az orvosi fakultásra és tudományokra is.

Schwalbe J. dr. professzor most nyílt levelet intéz Smoller tanárhoz, amelyben válaszolni igyekszik ennek nagy szenzációt keltett kérdéseire. A nyílt levél a következőképen hangzik:

— Az ön évkönyvének IV-ik füzetében megjelent „arisztokrata állam, vagy népállam” című értekezésében a következő véleményt mondotta: „a zsidók nagyon gyorsan elérték azt, hogy egyes klinikákon évek óta csak zsidó asszisztenseket neveztek ki”.

Legutóbb kérdést intéztem önhöz, hogy szíveskedjék egy ilyen klinikának a nevét velem közölni. Excellenciád most kegyeskedett válaszolni és pedig három kérdés alakjában, amelyekre én a következőkben óhajtok megfellelni:

1. Az ön első kérdése a következő: — „Sohasem hallotta-e vagy látta-e ön azt, hogy a K . . . i klinikán évek óta csak zsidó asszisztensek vannak? — Erre vonatkozólag a következő információkkal szolgálhatok: A K . . . i klinikának asszisztensei két csoportra oszthatók. Az egyik kizárólag tényleges törzservosokból áll, akiket a katonai hatóság vezényelt a klinikára. Nem lehetetlen, hogy e között zsidók is találhatók. A másik csoporthoz tartozik körülbelül husz orvos és egy orvosnő. E husz férfi asszisztensből tizenhat evangélikus vallású, két katolikus és két zsidó. Az evangélikus vallásúak közül három megelőzőleg a zsidó felekezethez tartozott. A két katolikus közül is zsidó volt előzőleg az egyik. Az orvosnő zsidó.

2. Az ön második kérdése így hangzott: — „Nem hallotta-e ön azt, hogy F. A. gynaekologus bevezette klinikájára az ugynevezett váltakozó rendszert, egyszer zsidókat, máskor keresztényeket választván asszisztenseiből?”

— A kérdés feltevése magábanvéve különös, mert azt a benyomást kelti, mintha F . . . et, vagy bármelyik más klinikai főnököt valaki kényszeríthetné, hogy ezt vagy azt az asszisztentst válassza maga mellé, akár vallási, akár más tekintetből. Aki a mi egyetemi viszonyainkkal csak némileg is ismerős, tudja, hogy minden klinikának vezetője szabad kézzel rendelkezik abban a tekintetben, kit akar asszisztensül választani és kit nem. Bizonyára egyetlen klinikai vezető sincs, aki előadásokat fogadna el ebben a tekintetben. Jóllehet, már a kérdésnek feltevése tarthatatlan, mindazonáltal utána jártam az esetnek. Az elhalt F. veje, ki előzőleg K . . . i egyetemi tanár, a következőket írta nekem: — Közölhetem önnel, hogy F.-nek olyan nyilatkozata, amely jogosná tenné

Smoller excellenciájának állítását, a zsidó és keresztény asszisztensekre nézve előttem sohasem volt ismeretes és az ő klinikáján a fajoknak egy meghatározott turnus szerint való váltakozását sohasem észlelhettem.

3. Az ön harmadik kérdése a következő: — „Nem vetett-e ön soha egy tekintetet egy egyetemi naptárba? S nem számolt-e utána, hogy milyen a számok viszonya zsidók és keresztények között e yes orvosi fakultásokon?”

— Bevallom, sohasem vettem magamnak fáradságot, hogy ezt utána számláljam, már azért sem, mert az egyetemi naptárban egyetlen egyetemi tanár klinikai leírásán sincs kitéve az asszisztensek és orvosok vaiása. S miután egyedül a nevekben nem lehet következtetni, milyen vallású annak viselője, vagy milyen te-lekezetbe tartozott azelőtt; nem állt módomban kikutatni a zsidók és keresztények közötti számkülönbséget. Mindazonáltal abban a helyzetben vagyok, hogy az egyetemi értesítők egy korábbi éviolyamának megjegyzését közölhetem önnel, miután ez az ön kérdésével szoros kapcsolatban van. Az említett megjegyzés így hangzik: „Mily vakká teszi ez a hívságos faji-hare az embereket, bizonyítja a porosz egyetemeknek egy legújabbban közzétett zsidókról szóló statisztikája. Ha konstatálnunk kell is, hogy a zsidó hallgatók percentje lassan csökken, ezzel szemben az egyetemek három világi fakultásának professzorai és docensei között az arányszám a zsidók előnyére csaknem kettős, annak a helyzetnek megfelelőleg, amelyet a porosz állam össznépeiségek között elfoglalnak. Nem tudjuk mit kellene tenni ebben az esetben, de miután a zsidó hallgatókat és docenseket egyelőre még nem szabad agyonverni és miután a német egyetemeken még nincsen orosz mintára behozott numerus clausus, nem marad más hátra, mint a szellemi verseny. És erre szorgalmas tanulmokkal kétségtelenül sokkal jobban előkészülhetnek a német studentek, mint antiszemita idioszinkraziák által.”

— Hogyan állanak ma ezek a viszonyszámok a professzorok és docensek között, nem tudom. Ön igen tisztelt kegyelmes uram azonban talán hallott arról, hogy az összes német orvosi fakultásokon ma nincs egyetlenegy rendes egyetemi tanár, aki zsidó volna s olyan is csak nagyon keves, aki valaha zsidó volt. S ezt be kell ismernie önnel, hogy ez az állapot viszont nem felel meg annak az arányszámnak, amelyet a zsidóság az összlakosságban elfoglal.

Mi németek joggal emeljük azt a szemrehányást az angolok ellen, hogy a háboru mozgató gondolatainak egyik legfontosabbika részéről az a gazdasági verseny, amellyel a németek eléjük kerültek. Most ahelyett, hogy erőikre támaszkodnának s hasonló eszközökkel megkísérelnék, hogy az elvesztett területeket ismét meghódítsák, az angolok brutális erőszakkal, szövetséges társak segítségével akarják német konkurensüket megsemmisíteni. Ez az erőszak politikája, amelyet Németországban egyetlen komoly gondolkodó sem követhet és ezt az eszközt a zsidóság szembe fordítva való törekvése ellen már csak ezért sem alkalmazhat. Minden igaz német hazait a legfájdalmasabban érintene, ha be kellene vallania, hogy ezen a téren a kultur Németország nem áll magasabban, mint nyugati ellensége s hogy Németországban Schiller szava: minden ember

annyit ér, amilyen ember, még ma is csak irrott malaszt volna. Nem bánom, ám alkalmazták a zsidók kvalifikációjának vizsgálatánál a legszigorubb mértéket, de hallgasson el a mérlegelésnek ilyen megszegyenítő hangja. Csak azért, mert valaki zsidó, ítéletet mondani fölötté nem való hozzánk németekhez, akik dicsekedni szeretünk azzal, hogy a kultúrának olyan magaslatán állunk, amely példa lehet minden nációnak. Mert igazságtalan dolog az, hogy a zsidókat minden állampolgári kötelezettségeket megkivánunk s ugyanakkor nem akarjuk őket minden állampolgárt megillető jogokban részesíteni, lesúlyesztvén őket másodosztályú állampolgárokká.

Ön kegyelmes ur azt állítja, hogy sohasem volt antiszemita s az ön legjobb barátjai mindig zsidók, vagy kikeresztekedettek voltak. Ezzel a beismeréssel ön nem különbözik egy magát nyíltan antiszemitának nevező embertől.

Legnagyobb tiszteletem kifejezése mellett vagyok excellenciádnak alázatos szolgálója Schwalbe J. dr. professzor, titkos egészségügyi főtanácsos.

Szurmay Sándor első rendelete. (Ajtókilincsek és veretek kieserése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hivatalos lap mai száma közli Surmay Sándor honvédelmi miniszter első rendeletét, amely a legszentebb hazafias célt, a hadsereg részére szükséges municiógyártás érdekeit szolgálja.

A m. kir. honvédelmi miniszter 3.798/eln. 20. b. 1917. számú rendelete, a felszerelt ajtóveretek hadicélokra igénybeviteléről, kiesereléséről és beszolgáltatásáról a következő:

Az épületek és kerítések ajtóira és kapuita felszerelt ajtóvereteket, amennyiben azok egészben vagy túlnyomó részben sárgarézből, vörösfém-ből, bronzból vagy vörösréz-ből vannak, hadi célokra igénybevitelnek jelentem ki.

Az igénybevett veretek a következők:

1. kilincsek és gombok,
2. kilincsrozsák,
3. kulcslyukpaizsok és kulcslyukfedők,
4. zárpaizsok,
5. ajtófogantyuk (lengőajtókon, szélfogó-ajtókon).

A különös történelmi, művészeti vagy iparművészeti becsesül biró vereteket a járási főszolgabíró, városokban a polgármester, az igénybevitel alól kiveheti.

Háztulajdonosok, bérlők (albérlők) és használatra egyébként jogosultak kötelesek tenni, hogy azokat a kereskedelemügyi miniszter által velem egyetértőleg ezzel megbízott vállalatok, vagy szervek pótanyagból készült és egyidejűleg felszerelendő veretekkel kicserélték.

A kieseréssel megbízott vállalatok, vagy szervek alkalmazottait igazolvánnyal látják el, amelyeket az elsőfoku közigazgatási hatóság láttaoz és pedig annak igazolásául, hogy a vállalat a kieserelés végrehajtásával meg van bízva.

Ezeket az igazolványokat a közigazgatási hatóság szükség esetében visszavonhatja.

Az igazolvány hatósági láttaozása nem mentesíti a kieseréssel megbízott vállalatot az alkalmazottaiért való felelősség alól.

A rendelet többi szakaszai a végrehajtás részleteit tartalmazza.

A polgárság amely annyit áldozott már a haza oltarán, most is bizonyára megérti ennek a rendeletnek intencióit és könnyű szívvvel teljesíti hazafias köteleességét.

Lloyd George veresége a parlamentben.

(Visszavetett törvényjavaslat. — Az angol miniszterelnök a buvárhajó harerói.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Lloyd George feszülten várt beszédét elmondta az alsóházban. Kijelentette, hogy a buvárhajó-veszélylyel szemben drasztikus eszközökkel védekezhetnek csak, de szükségesek az azonnali intézkedések a hajótonna-probléma megoldására. Ez országra nézve, ugymond, nagy áldozatot jelent az entente végső győzelme, a mely a hajótér nehézségeinek megoldásától függ. Levonva más célokra igénybevett hajótért, Anglia tonnamennyiségének körülbelül fele áll rendelkezésre rendes szükségletünknek.

A kormány reméli, hogy megtalálja az eszközt, amelylyel a buvárhajókkal szemben hatásosan felveheti a harcot, azonban a kormánytól vétkes könnyelműség volna, ha politikáját, minden további nélkül ezen reménység teljesülésére építené, tonnamennyiségünk egy jó részét elsüllyesztették és számolnunk kell azzal, hogy még jóval többet fognak elsüllyeszteni. Mielőtt legyőzzük a veszedelmet.

Lloyd George ezután felsorolt egyes rendkívüli beviteli korlátozásokat, különösen papírban gyümölcsben, ásványvizben, teában, kávéban, kakaóban. Kilátásba helyezte, hogy ezáltal évente mintegy egymilliónyi tonnát megtakarítanak. Ezután foglalkozott a belföldi élelmiszer termeléssel. Különösen fokozni kell ugymond a gabonatermelést. A kormány ezért a buzákat 1920-ig garantálja. A munkabérmínimumot a munkások számára megállapítja. Kell, hogy az ország belföldi husból, élelmiszerekből éljen. Ha ezen programot egészen keresztülvizsgáljuk becsületesen, úgy biztosíthatja az országot arról, hogy Anglia a legrosszabb eshetőségekkel is nyugodtan nézhet szembe.

Az bizonyos, hogy Lloyd George megér-

demli az entente harsonása címet. Ő a leg-hangosabb férfja ma Európának.

Egy kissé esendesebbé tette azonban az angol parlament, amint az alábbi táviratból kitűnik.

Az angol kormány az első parlamenti veresége után kénytelen volt a nemzeti védelemről szóló törvényjavaslatot visszavonni. A javaslat a nemzeti védelem tekintetében olyan messze menő jogokat kívánt az új miniszter számára, hogy az ellenzék attól tartott, hogy a kormány az önkéntes nemzeti szolgálat helyébe kényszer rendszabályokat és kényszer munkakötelezettséget akar becsémpészni. A nemzeti védelemről szóló törvényjavaslat szerint az új miniszter jogot nyert volna arra, hogy a parlament megkérdezése nélkül önállóan alkalmazzon kényszer rendszabályokat. A törvényjavaslatnak ezt a részét az ellenzék erélyes állásfoglalására a kormány kénytelen volt visszavonni, nehogy az egész törvénytervezetet elvesse. Cave, a nemzeti védelem miniszterének az a nyilatkozata, hogy minden kényszer rendszabály elmarad, ha megfelelő számú munkás jelentkezik, nem volt elég és határozott ígéretet követelt az ellenzék arra, hogy a polgári szolgálati kötelezettséget csakis a parlament hozzájárulásával honosíthatják meg és követezte ennek törvénybe iktatását.

lekmenyt, ez rontotta a hatást, s főképen ilyen rettenetes magyarsággal nem lett volna szabad lefordítani. De a zenéje kedves, fülbemászó, helyel-közzel szép. Egy bájos francia sánszon (Rózsa-rózsa-eszterlánc) egy spanyolosan patogó rithmusu táncdal (Dolores-Dolores...), egy pár németesen lágy melódia, s egy zamatos magyar eselédnóta teszik ezt a zenét változatosá. Külön-külön mind szépek e dalok, a hangszerelésük is rá vall a pompás kezű berlini karmesterre, de valahogy nem illenek együvé, nem tudnak összesimulni, s egységes hatást kelteni. Egy részük régi jó ismerősünk, hallottuk a „Mozi tündér”-ben, az „Egyszer volt”-ban, de becsületére válik a zeneszerzőnek, hogy csak a — magából lopott.

A színészek munkája dicséretre érdemes. Z. Várady Margit szép énekében és finom játékában gyönyörködhetünk. Járai Böske fiatalos, elevenéget vitt a színpadra s táncait megisméltették. Rozsnói Ilonka kedvvel mókázott, jóízű groteskséggel táncolt s hatással énekelte el Barics Gyulának egy kedves, magyaros eselédnótáját. Bánházi Teréz kabinetalakítást csinált egy vénkisasszony-nevelő alakjából. Benkőné vidám figurát alakított egy házsártos feleségből. Győző annyi humort és ötletet csempészett a szerepébe, amennyi a szövegíróknak és a fordítóknak együttesen nem volt. Barics pedig elegánsan játszott és szépen énekelte. Kis szerepekben jóízűen forgolódtak a színpadon: Blidar Vali, Acsné, Kis Miklós, Kertész Dezső és Polgár Béla. A zenekart Gellert Pál vezette kifogástalanul.

Z. A.

* A színház hírei. A jövő hét érdekességei. A jövő heti műsor ismét egyike a legérdekesebbeknek. A jövő héten kerül színre Hajó Sándor szenzációs vigjátéka, a Démonok, azonkívül Lehár legnagyobb zenei alkotása, a Végre egyedül és Strausz János, a keringőkirály kitűnő operettje, a Bőregér. A héten két estét tölt be a Démonok előadása, egyszer megismétlődik a Családfő pompás operett. Ugyancsak nagyban készül a társulat a Szentivánéji álom című tündérajátékra, melyet Arany János koszos költő fordított. Ezzel ünnepli a társulat Arany János születésének százéves fordulóját. A Szentivánéji álom az eredeti Mendelssohn zenével kerül előadásra. Vasárnapi előadások. Ma vasárnap délután 3 órakor a Mágus Miska általánosan kedvelt operett van műsoron, este 7 órakor a Családfő pompás operettnek lesz a második előadása.

Svédország semleges marad.

(Az északi államok mellettünk.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Vossische Zeitung munkatársa, Stein Lajos beszélgetést folytatott egy előkelő svéd államférfival, aki a következő kijelentéseket tette:

— Finnországot, amely öt évszázadon keresztül Svédországhoz tartozott, amióta elszakadt Svédországtól és mióta az oroszok uralma alá került, csak gyenge szálak kötik Svédországhoz. Svédország nem törekszik területi gyarapodásra. Egyetlen svéd embernek sem jut eszébe, hogy a régi svéd kikötőket visszatogalja. Ennek oka az, hogy Svédország termékeny jelleggel bír és lakói magas kulturán állnak. Ezer ember között egy van, aki nem tud írni és olvasni, míg Finnországban a föld rossz, erdőségek borítják az ország legnagyobb részét és a lakosok legnagyobb része műveletlen és kulturálatlan. A svédek különben is a germán fajtához tartoznak és minden vérkeveredéstől tartózkodnak és soha nem volt vágyuk az, hogy mongol fajjal keverődjenek. Svédország nemzeti állam és nem akar nemzetiségeket. Ez az oka annak, hogy nem is gondolunk Finnország visszaszerzésére. Ami Svédország semlegességét illeti, ez mélyen gyökeredzik a nép lelkében. A mi népünk politikailag érettebb, mint minden más európai állam népei és ez az oka annak is, hogy a svéd és francia szociálisták között annyiszor volt eszmeközeledés. Addig, amíg Svédország érdekeit közelebről nem veszélyeztetik, szó sem lehet a semlegeség megváltoztatásáról.

— Ami a szigorított tengeralattjáró háború által teremtett új helyzetet illeti, Svédország szimpatiaja teljesen a központi hatalmak mellett van. Már azelőtt is Svédország ismétlenül kimutatta németbarát érzelmét, a hadsereg és a flotta már a háború előtt és a háború alatt is csodálatos adózott Németország katonai szellemének. Háborúban nem lehet ugyan jósolni, de egy bizonyos és ezt matematikai pontossággal meg lehet mondani, hogy a svéd hadsereg sohasem fog tegyvert fogni Németország ellen. Bármi történjék is, ez kizárt dolog. Svédországban különben is nagy német barát áramlat kerekedett felül, különösen akkor, amikor látták, hogy Németország milyen készséggel sietett a svéd széninség enyhítésére. Svédországban belátják, hogy a széninség nem lehet a hadviselő államok monopoliума és a malmói tanácskozás után Dánia, Norvégia és Svédország együttesen intézik úgy a bel, mint a külpolitikai ügyeket, sőt gazdasági téren is együttműködnek, határozottan mondhatom, hogy a skandináv államok részéről a német birodalmat nem fenyegeti semmi veszély.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Vasárnap délután három órakor, mérsékelt helyárrakkal: Mágus Miska.
Este hét órakor, rendes helyárrakkal: Családfő.

Hétfőn: Családfő.

Kedden: Démonok. Ujdonság először.

Szerdán: Démonok.

Csütörtökön: Végre egyedül!

Pénteken: Bőregér.

Szombaton délután három órakor mérsékelt helyárrakkal: Ifjusági és népies előadás: A kornevillei harangok.

Este hét órakor, rendes helyárrakkal: Arany János 100 éves születésének évfordulójára Szentivánéji álom, tündérajáték. Mendelssohn-zenével.

A családfő.

(Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Urbán Erich és Wolf Willy. A prózai részt fordította: Kövessy Albert, a verseket: Harsányi Zsolt. A zenét szerezte: Kollo Walter.)

— Bemutató előadás. —

Egy régiségkereskedő kirakatában láttam egyszer egymás mellett egy bájos francia babát, egy szalagos spanyol dobót, egy német hegedűt, s egy rézveretű magyarfokost. Külön-külön mind szépek és érdekesek voltak, de együtt, — egymás mellé dobva — szokatlannak, ellentmondóak és harmoniatlanok. A családfőt is ilyen vegyes érzésekkel néztem végig. A szövegben megtévesztésül sincs egy ötlet, s a finomság is messze került el a szövegírókat, de a tárgy naiv humora, s a minduntalan kináikozó helyzetkomikum sokszor hangozta jókedvre a nézőteret. Mindenesetre kár volt magyar környezetbe helyezni a cse-

Hatvanban elfogták a budapesti rablógyilkost.

(Izgalmas hajszája két város közt. — Beismerő vallomás. — Elmene-
kült a tettestára.)

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Ma este már utban van Budapest felé Hatvanból, ahol ma délután elfogták Buzás József, a szökött katona, aki meggyilkolta és kirabolta Guttman Arminét, a fehérvári-uti ékszerész-üzlet tulajdonosját. Izgalmas, mozifilmre illő hajszája után jutott a rablógyilkos a hatóság kezére. A szenzációs bűnügyről ezt telefonálja tudósítónk:

Ma délelőtt a Rudas-fürdőben előállítottak egy fiatalembert, aki feltűnően hasonlított a rablógyilkoshoz. Amikor felöltözött, kiderült, hogy előkelő családból származó tregatthadnagy. Természetesen bocsánatkérés után azonnal szabadon bocsájtották. Ez volt a budapesti rendőrség harmadik téves fogása a bűnügyben.

Guttman Armin, a meggyilkolt asszony férje ma hazaérkezett a harctérről. Az ő segítségével megállapították, hogy a rablógyilkos 6 férfi aranyórát, 3 női aranyórát, 4 hosszú aranyláncot, 8 női nyakláncot és 900 korona készpénzt vitt el. Továbbá megjelent ma a főkapitányságon Kabos László, a zászlósi ruhában elfogott szélhámos, és elmondta, hogy Buzás Józsefet ismeri, az Erzsébet-köruti Meteor-kávéházba szokott járni beteghajlamú férfiak társaságában.

Végül ma délután 3 órakor a hatvani főszolgabíróaságtól távirat érkezett, hogy az ortani esendőrök Buzás Józsefet elfogták.

A rablógyilkos még a gyilkosság estéjén érkezett Hatvanba. A szállóban álnévet írt, a bejelentő lapra. Tegnap este egy suszternél járt a cipőjén valamit reperáltatni. A suszternek beszélgetés közben elmondta, hogy a 44-ik gyalogezred katonája, most utazik Reichenbergbe az ezredéhez. A suszter gyanusnak találta a hasonlatosságot, ami látogatója és a rablógyilkos között van, tehát alig hogy ez eltávozott, figyelmeztette Nagy József és Rózsa Sámuel esendőröket, hogy a fiatalember mennyire hasonlít Buzás József rablógyilkoshoz.

Amikor Buzás meglátta, hogy a cipész-mester esendőrökkel beszélget, futni kezdett. A esendőrök utána. Borzalmas hajszája keletkezett végig Hatvan egész főútján. A cukorgyárból teherkocsok jöttek ki és utját állították a rablógyilkosnak, a ki azonban keresztül hajt közöttük és kifutott az állomás felé vezető utcára. Majd a szolnoki vasúti töltésén átvágva a mezőkre futott ki teljes sebességgel. Ez már három kilométernyire van Hatvan városától. Üldözés közben a esendőrök többször utána löttek, de egyszer sem sikerült eltalálniuk. A két esendőr azonban mindenütt a sarkában volt, sőt kizárókat és köpenygeiket is eldobták, hogy gyorsabban tudjanak szaladni.

A menekülő gyilkos eldobott egy csomagot, amelyben 7 női és 3 férfi ezüstóra volt, továbbá egy nyaklánc és 4 karórá. Amikor a vasúti töltésen ismét áthágva a szántóföldeken szaladt, még a felikabútját is ledobta, majd a kalapját és kiskabátját, hogy semmi ne gátolhassa gyors iramú menekülésében. Azonban a süppedő hóban mégsem tudott elég sebesen szaladni. Hatvantól 7 kilométernyi távolságban futás közben a kimerültségtől összeesett, és a esendőrök elérték. Ekkor így szólott hozzájuk a rablógyilkos:

— Hagyjanak egy kissé pihenni az urak, azután elfogok mondani mindent.

A két esendőr egy negyedóraig hagyta pihenni Buzást, azután bekisértek Hatvanba. Itt Martonffy István dr. főszolgabíró hallgatta ki.

Buzás József először tagadta a rablógyilkosságot, azt mondta, hogy katonaszökevény, üldözik és ezért menekült Hatvanba. Később azonban beismerte, hogy ő gyilkolta meg és rabolta ki Guttman Arminét, és hogy a büntetés elkövetésében tartása is volt Painer Jenő galíciai menekült személyében. A gyilkosság után a Newyork szállóban találkozott Painerrel, jól ettek és ittak és megosztotta vele a pénzét.

A rablógyilkosnál 100 korona készpénzt találtak. A hatvani esendőrök Buzás Józsefet még az éjszaka folyamán fölkeresni Budapestre.

A meggyilkolt asszony férjét is kihallgatták ma a rendőrségen és elmondta, hogy a harctéren, mint telefonista teljesített szolgálatot, tegnapelőtt parancsnoksága rövid táviratot kapott a budapesti rendőrségtől ezzel a szöveggel:

„Guttman Armin felesége hirtelen meghalt, férj nyomozás fontos érdekében azonnal szabadságolendő. Főkapitányság.”

A távirat után őt nyomban szabadságolták. Haza utazása közben a vonaton tudta meg a lapokból felesége tragédiáját. Elmondta még, hogy felesége nagyon pontosan vezette az üzletet, a pénzt mindig takarékbba küldötte, csak 1000 korona aprót tartott a kasszában, váltani.

(Buzás vallomása Budapeston.)

Ejjelel jelenté tudósítónk:

Este fél 10 órakor Buzás Józsefet budapesti detektívek a fővárosba hozták, rögtön a rendőrségre vitték, ahol Nagy Károly dr. detektív-főnök hallgatta ki. A kihallgatás során Buzás József nemcsak a Fehérvári-uti rablógyilkosságot vallotta be, hanem azt is, hogy a múlt vasárnap a Teréz-köruti cukorkaüzletet ő rabolta ki. Másnap hétfőn találkozott az utcán Steiner Jenő nevű züllött magánhivatallal, aki lopás miatt már többször volt büntetve. Megállapodtak, hogy mindent el fognak követni, nagyobb összegnek szerzésére és eközben valami ékszerüzlet kifosztását határozták el. Hétfőn és kedden végigjárták a Rákóczy-utat, de itt mindegyik boltnak nagy volt a forgalma. Kedden ő hazakísérte Steiner Jenőt Budára, észrevették a Fehérvári-úton a Guttman-felé ékszerüzletet. Elhatározták, hogy ezt fogják kirabolni.

Ellopta a gazdaasszonyának a baltáját. Szerdán reggel az utcán találkozott Steinerrel ő előbb bement az üzletbe kikélni, hogy az asszony egyedül van-e, utána Steiner ment be, akinek ő átadta a baltát, maga pedig kimaradt az utcán vigyázni. Az asszonyt Steiner Jenő ütötte agyon, ő bement azután és ketten kifosztották az üzletet, a pénzt magához vette. Az utcán megosztották. Azután elmentek a gőzfürdőbe, ahol ő otthagya Steinert. Aszeretjéhez ment, akivel egész napot együtt töltötte. Este villamoson kimentek Kőbánya állomásra, ahol ő felszállt a vonatra és Gödöllőig utazott. Itt pihenőt tartott, majd a következő vonattal tovább utazott Hatvanba.

Hatvanban két napig lakott álnéven a szállodában, amíg egy katona fölismerte az utcán és esendőrökre juttatta. Ez a gúzmalom előtt történt délelőtt fél 12 órakor. A katonát, aki följelentte, Eigner Józsefnek hívják és civilben órásmester. Ez az ember a hatvani főszolgabíróaságon azt a vallomást tette, hogy találkozott egy fiatalemberrel, akire feltűnően ráillett Buzás József személyleírása. Éppen arra jött két esendőr, akiket ő figyelmeztetett. Mikor az idegen ezt észrevette, futásnak eredt. A esendőrök üldözni kezdtek és hosszú, izgalmas hajszája után sikerült elfogniuk.

A budapesti rendőrségen nem hisznek Buzás József vallomásának, mert már amikor az aprópénz-csalások miatt letartóztatták, társakra akarta a bünt áthárítani. Azt sem hiszik, hogy nappal az utcán olyan nyilvánosan lehesse pénzen és ékszeren osztzkodni, amint azt Buzás elmondja. Nem hiszik, hogy oly sokáig az üzlet előtt álltak. Ugyilátszik a rablógyilkos nincsen tisztában a büntetőtörvénykönyvvel és azt gondolja, hogy kisebb büntetést kap, ha másra hárítja át a főbünt.

Amerika szocialistái Wilson ellen. (Leszavarták a külügyi bizottságban az elnököt.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Newyorki jelentések szerint az Unió szociáldemokratái és a szociálista munkássága az erős angol barát áramlatnak ellenére, erélyes állást foglalt a háborús áramlat ellen. Wi-neapolisban nagygyűlést tartottak a szociáldemokrata pártok, melyen tiltakoztak az ellen, hogy Amerika belevághozzék az európai háborúba, mert a háború nem az emberiség, de főleg pedig nem a fehér faj érdeke. Ha az Unió a háborúba avatkozna, kétségtelen, hogy elárasztanák a sárga munkások, ami a munkaárak lenyomását eredményezné. A taggyűlésről értesítették Wilson elnököt, hogy Amerika szociáldemokrata munkássága, a háború esetén megtagadná a katonai szolgálatot és ha Németország és Amerika között tényleg kitörne a háború, akkor a szociálisták megtagadnák Wilson további támogatását is. Newyorkban és Bostonban is tartottak a szociálisták népgyűléseket, melyeken hasonló értelmű határozatokat fogadtak el.

A Daily Telegraph jelenti Newyorkból: Wilson elnök szombaton vagy hétfőn fel fogja szólítani a kongresszust, hogy őt ideiglenesen hatalmazza fel arra, hogy az amerikai érdekek védelmére szükséges katonai intézkedéseket tegyen. Azt hiszik, hogy a kongresszus legalább is arra lesz hajlandó, hogy megengedi az amerikai kereskedelmi hajók felfagyverését. Ebben a kérdésben élénk vita várható. A pacifisták talán megfogják kísérelni a korlátozó rendelkezések keresztülvitelét, ami megkötne az elnök kezét.

Sem a szenátusnak, sem a kongresszusnak nincsen kedve, hogy az őket megillető hadüzenet jogával éljenek.

A Central News jelenti Washingtonból: A szenátus jogügyi bizottsága elutasította azt a törvényjavaslatot, hogy az elnök teljes hatalmat nyerjen a tengeri és a szárazföldi haderő felhasználására vonatkozólag. A bizottságnak az a véleménye, hogy az al-

kormány elég hatalmat ad az elnöknek s hogy ezt szükségtelen kibővíteni. Wilson elhatározta, hogy március 5-ikére rendkívüli ülésre hívja egybe a szenátust.

Haga. A szenátus külügyi bizottsága ülést tartott, melyen elutasította Wilson elnöknek ama kérelmét, hogy javasolják a szenátusnak, hogy az hatalmazza fel az elnököt a hadsereg és a haditengerészet felett teljes rendelkezési joggal. Wilsonnak tehát ezután kötelessége lesz a szenátustól magától kérni ezt a kérelmet.

Holem Blak diplomatát az amerikai kormány külön megbizatással Párisba küldötte és a diplomata Manton amerikai hádihajón Cherbourg kikötőbe érkezett.

A newyorki esti lapok jelentik, hogy az amerikai kormány reméli, hogy Penfield bécsi amerikai nagykövét módot fog találni arra, hogy az osztrák-magyar monarchia külügyi kormánya formálisan ne helyeselje Németországnak tengeralatti harcban való magatartását. Ez a hír Newyorkban nagy reménykedést kelt.

HIREK.

Elfelejtették befutni az iskolát.

(A Felső Női Kereskedelmi Vakációjáról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma reggel fél kilenc órakor egy egész kis sereg fiatal leány népesítette be a Szabadságeret. Ragyogó arccal, vidám terefere között sereglettek ki, a régi Ipar és Népbank épületéből és kis csoportokra verődve tárgyaltak a reájuk nézve minden bizonnyal örvendéses eseményt. A járókelők közül többen megálltak s megkérdezték egymástól; honnan került így egyszerre a szabadságtéri járdákra százhusz-százötven friss fiatal szép kis leány. míg végre egyik sokat tudó szabadságtéri kereskedő felvilágosította a kérdezősködőket, hogy ezek az ifju leányok az Arad városi Női Felső Kereskedelmi iskola tanulói.

— Talán vakációra mennek? szölt az egyik. De milyen vakációra? Karácsony már elmúlt, húsvét még messze van, a hamvazó szerda éppen most repült el, a bőjt is megérkezett, táncolni tehát nem igen szabad. De hát akkor hova mennek az iskolából?

— Kirándulásra aligha, szölt egy másik, hiszen a majálisok ideje még nem érkezett el de azért nem lehetetlen, hogy az iskola vezetősége valamelyes külön ünnepnappal, vagy szünnapkal kedveskedik a növendékeinek.

Mind ezekből a kombinációkból egy sem volt igaz, sokkal prózaibb ok miatt küldték ma reggel haza a női felső kereskedelmi iskola növendékeit: elfogyott az iskola fája, hideg volt az iskola, nem lehetett befutni.

Egyik szülő, akivel beszélünk, minderre azt jegyezte meg: — Valószínűleg már tegnap elfogyott az iskola fája s ha ezt tudták, miért rendelték fel ma reggel a növendékeket az iskolába, hogy aztán onnan azonnal hazaküldjék őket? De mégis legfőképpen miért nem gondoskodtak elég fáról? Hiszen hogy szén nincs, azt tudjuk, de hogy ia ne volna elég Arad város birtokában, azt nem igen tudjuk elképzelni s így mégis csak a teletékény-ségben, vagy a gondatlanságban lehet a hiba.

Berzeviczy Albert főrend.

(Body Tivadar a főváros II-ik kerületének jelöltje.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berzeviczy Albert ma nyílt levelet intézett választókerületéhez, a főváros II. kerületének választópolgáraihoz, amelyben azt írja, hogy miután önképe *előle vegeig főrendházi tagja* nevezte ki, a mai napon benyújtotta a képviselőház elnökségének a mandátumáról való lemondását. Elmondja, hogy régebben előkelt szándéka nem vállalni többé képviselőiséget, de a mai időkben nem asarta lemondásával választási izgatónak tonni ki kerületét. Várta a békét, amely azonban miután ellenségeink makacs konoksággal visszautasították a bekezdégyalásokat, ismét kitolódott és a világháború ma elkecseregetteben folyik, mint valaha. Ezért, amikor előadta a király kinevezését, lemond a mandátumáról. Nagy felelősséget kötelezik, mint a Magyar Tudományos Akadémia elnökét, néhány év óta egyébként nagy történelmi munkán dolgozik, amelyet csak úgy tud befejezni, ha ennek szentelti egész erejét. Megköszöni választóinak bizalmukat, bucsút nem vesz tőlük, mert reméli, hogy politikai meggyőződése továbbra is összekapcsolják velük.

Mont jól értesült forrásból közlik velünk a nemzeti munkapárt Berzeviczy mandátumára Body Tivadart, Budapest alpolgármesterét fogja jelölni.

Hadtudósítók mentek a frontra.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A milánói lapok jelentik Párisból: Csütő tokon az idegen katonai attasék és a somieges haditudósítók Párisból a főhadiszállásra uaztak.

A római Tribuna angol és francia forrásból azt a jelentést kapta, hogy csak napok kérdése és meg fog indulni a döntő offenzíva a nyugati harctéren. Az entente seregek ezuttal a győzelem minden reményével fogják kezdeni a támadást, mert túlnyomó többségben vannak a központi hatalmak haderőivel szemben. A német hadvezetőség a legnagyobb erőfeszítést fejtette ki a nyugati harctéren és 166 hadosztályt vont össze, de ezekkel Franciaország egymaga 141 hadosztályt, Anglia 100 hadosztály és Belgium 10 hadosztályt állított szembe. A felszerelést illetőleg az entente hadserege még sohasem volt ilyen harcerakész. Míg a németek 10.000 ágyúval rendelkeznek, addig az angolok és a franciák 15.000 ágyút számlálnak.

— Miksa főherceg a bolgár királynál. Szófiából jelentik: Miksa főherceg ma udvari különvonaton ide érkezett. Este ebéd volt a bizteletére a királyi palotában.

— Előadások. Az „Összetartás” szabadkőműves páholy az elmúlt évben rendezett nyilvános előadásaihoz hasonlóan ez év március és április hónapokban „A városi közélet iskolája” címmel négy előadásból álló ciklust rendez, melyre már előre is felhívja a város közönségének, különösen a törvényhatósági bizottság tagjainak szives figyelmét. Az előadások később közlendő napokon a városháza dísztermében tartanak meg s díjtalanul hallgathatók végig. Helyi és fővárosi előadók a következő tárgyakról fognak beszélni: 1. A mezőgazdasági többterelés és ennek kapcsán a város fejlődése és az okos gazdálkodás. 2. A városi középiskola. 3. Arad és a Balkán. 4. A városok panamájai.

— A királynál. Bécsből jelentik: A király ma kihallgatáson fogadta Teleszky János pénzügyminisztert.

— Hósi halált halt aradi rendőr. Ma délután az aradi járványkórházban meghalt az aradi rendőrség egy derék tagja Bilicska Ferenc. A háború kitérősekor otthagya az utcasarki posztot s kopott rendőrruhát leleserelte a csukaszürke katonamundérral. A virágos katonavonat pedig vitte fel a sárosgaliciai mezőkre s a halálkerekpók hangos kattogása és a bönbölő ágyuk félelmetes moraja között eljutott a legendás przemysli várba. És mikor elérkezett az a nap, mely annyi forró könnyet pergetett le a sápadt arcokon, mikor oly aggodva dobogtak a szívek azokért, akik ott magukra hagyva harcoltak nem az ellenséggel, hanem egy nálánál sokkal hatalmasabb valamivel, — az éhséggel, mikor elérkezett az a fekete gyásznap, mikor az emlékezetünkben örökké élő przemysli hősök egy utolsó kirohantást kíséreltek meg, akkor ő is ott volt közöttük a hősök között Bilicska Ferenc, az aradi közrendőr, ki még nemrégiben a gyorsan hajtó konflis számát jegyezte fel az utcasarkon. Ő is ott volt, küzdött, harcolt míg nem egy közelében lecsapódó gránát szelétől megbénultan maradt a véres csatatéren. Orosz fogságba került és 1916. július 12-én egy rokkant vonattal ismét hazajöhetett hazájába. A magával tehetetlen, béna embert mind a mai napig kórházakban ápolták, de a gondos kezelés ellenére, állapota napról-napra rosszabbra fordul és ma délután meghalt. Társai és mindenki, aki ismerte, szeretettel emlékeznek meg az elhunytól, akit hétfőn délután fognak az aradi Epidemie-spítalból örök nyugalomra helyezni.

— A hatvan éves vizsgázó. Kovács Vince kulturtanácsnok hivatalában ma volt a képviselő választói írás vizsga. Szakértőül Ciraky Márton népiskolai igazgató jelent meg és várta-várták a jelentkezőket, de hiába. Azok most a lövészárkokban vannak. Végre halk kopogtatás után szerényen nyílt az ajtó és egy töpörödött, fehérszakállas öregapó óvakodott be nagy alázatosan. Hatvan esztendőse, Heller Adolfinak hívják, foglalkozására nézve zsidó és képviselőválasztó akar lenni. Kedves humorok között bizonyította be, hogy erre irmitudása alapján joga is van. Öt perc múlva mint okleveles képviselőválasztó távozott boldogan.

— Bankközgyűlések. Az Aradmegyei takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága ez uton is meghívja a részvényeseket a vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartandó közgyűlésre.

Az Aradi Központi takarékpénztár vasárnap délelőtt 11 órakor tartja közgyűlését, amelyre az igazgatóság a részvényeseket ezuton is meghívja.

— Felügyelet alatt az aradi vízmű. A pénzügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter felügyelet alá helyezték az Aradi vízvezeték részvénytársaságot, melynek fő részvényesei angolok. Felügyelővé Jeszenszky Béla dr. fővárosi ügyvédet rendelték ki. A miniszterek ezzel az intézkedéssel megakarják gátolni, hogy ellenséges alattvalók Magyarországon lévő ipartelepük hasznát és jóvealmét a háború alatt kivihessék az országból. Minthogy a vízmű tulajdonosa a város, csak azokról a jövedelmekről lehet szó, amelyekről a bíróság még nem döntött.

— Adományok az Aradi Újságírók Segítő Egyesületének. Az Aradi Újságírók Segítő egyesületnek az Aradi Általános Takarékpénztár 50 koronát, Domány József 50 koronát adományozott. Az adományokért ezuton is hálás köszönetet mond az elnökség.

LEGUJABB.

Roggel 3 óraker érkezett telefonjelentés.

Miért súlyosztották el a holland hajókat.

Hága. A külügyminiszterium a londoni holland követtől a következő hivatalos értesítést kapta: Seylla szigetről érkezett távirat közli, hogy a Noorderby, Iventia, Van Doong, Oosland, Gaalteirand, Zaambick, holland hajókat, melyek február 22-én együtt indultak ki Falmonthból, délután 5 óraker német tengeralattjáró egy napon megtorpedózta, a legénység sorsáról érkezett jelentések szerint a Noorderby és Zaambrick személyzete megmenekült és valószínűleg a többi is sikerült biztonságba helyezni.

Berlin. A Wolf ügynökség jelenti: Hollandiába érkezett táviratok szerint február 22-én délután 5 óraker több holland hajó, — melyek német beleegyezéssel hagyták el *Falmouth* és *Tarmouth* kikötőjét a zárlati zónán keresztül, — megsemmisült. Erről hivatalosan a következő értesítést adták ki: A holland kormány, tekintettel arra, hogy ezek a hajók gabonát és takarmányt hoztak, kérte, hogy február 5-ike (a zárlati idő kezdete) után is hazajöhessenek. Német részről ezt a legelőzékenyebben megengedték, és értesítették arról is a holland vállalatokat, hogy ha ők teljes biztonsággal március 17-én és viszonylagos biztonsággal február 22-én hagyhatják el a kikötőt, de legkésőbb február 11 és 12-ike közötti éjfélkor, a türelmi idő lejártakor el kell indulniok. 18 hajó azonban február 22-én együtt akarta az utat megtenni.

Berlinből ekkor újból, nyomatékosan figyelmeztették a hajósvállalatokat, hogy február 22-én nem garantálhatják a teljes biztonságot. Kérdéses ugyanis, hogy ekkorára az azon a területen dolgozó tengeralattjárók megkapják-e a szikratáviratot. Aziránt pedig, hogy a hajók nem jutnak aknára, Németország nem vállalt biztosítást. Végül is 8 hajó elindult február 22-én és ezek elpusztultak. Egy közülük az angol partokon aknára futott, a többi 7 február 22-én délután megsemmisült. Ezt mélyen sajnáljuk, de a felelősség tulajdonosaikat terheli, akik inkább választották február 22-ikét, ahelyett, hogy március 17-ig vártak volna, mikor teljes biztonságban indulhattak volna. Tengeralattjáróink jelentése még nem érkezett be.

Hága. Az angol lapok a kormány felhívását közlik a nemzeti védelemre. Hajók gabonát és húst hoznak — mondja a kormány — a gyarmatokból Angliába. Ezek nélkül éhen pusztulnánk. Németország azt hiszi, hogy elsúlyosztja hajóinkat és kiéheztet. Ez nem fog megtörténni. De több hajó kell, több élelmiszert kell behoznunk és idehaza többet kell termelni. Ezért felszólítjuk az összes 18-61 év közti férfiakat, hogy jelentkezzenek önként munkára a hajógyárakban, a muniციógyárakban, a földművelésnél. Minden fejre és minden kézre szükség van, hogy ezzel a békét és a győzelmet biztosítsuk.

— **Személyi hír.** A Gazdák Biztosító Szövetkezete igazgatósága *Samarjai-Leóikes* Bélát, az aradi vezérképviselőség ügyvezető titkárát vezértitkárrá léptette elő.

— **Koszorúmegváltás.** Az Aradvárosi Vöröskereszt-egylet céljaira rétháti Kövér Béla ravatalára szánt koszorú megváltása fejében rétháti Kövér Márton 50 koronát, özv. báró Mandorff Károlyné, báró Mandorff Géza és alsó-repszeghi Szóke Béla 25—25 koronát adományoztak, mely adományokért ez uton is hálás köszönetet mond az Aradvárosi vöröskereszt-egylet elnöksége nevében *Vásárhelyi Janka* elnöknő és *Hász Erzsébet* alelnöknő.

— **Félföldi fejfájás, kedvetlenség, bágyadság, borzongás, vertoulás, szédülés, folytonos ásitásra való hajlam, étvágytalanság, rossz szájíz, húnyóinger, a szem káprázása, fülzúgás** eseteiben a rendes székelést és kielégítő emésztést teremtő természetes *Ferenc József* keserűvizhez kell folyamodnunk. Meynert tanár, egészségügyi főtanácsos, a bécsi ideggyógyos klinikán kiváltképen a *Ferenc József* vizet alkalmazta, mert gyakran már kis mennyiségben kitűnő szolgálatot tesz. 801

— **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét az „Aradi Anthracen-tentagyár” (S. meny.-utca 6.) lapunk mai számában megjelent hirdetésére.**

— **Birtokcsere.** Özvegy *Ablonczy Józsefné* és tulajdonos társai eladták *Demeter-utca 48/b.* számú házat 12200 koronáért *Mandl Ferenc* és nejeének. — *Romvári Árpád* eladta *Orczy-utca 10 sz.* házat 62,000 koronáért *Fleiszig* és *Hirschfeld* aradi cégnek. — *Tatár Ernő* és neje eladták *Martinovits-utca 35. sz.* házat 3000 koronáért *Dóka Ferencné Szász Rozáliának*. — *Povázsay Soma* eladta *Pölsenberg Ernő-utca 15. számú* házat 32,000 koronáért *Busák József* és nejeének. — *Novák Gusztáv* és neje eladták *Edelspacher-utca 1/b.* számú házat 19000 koronáért *Ozvitkovits István* és nejeének. — *Bánhidny Sándor* eladta *Sárosi-utca 1. sz.* házat 85,000 koronáért *Robitsek Lajosné Novotny Arankának*. — *Braun Adolf* eladta *Bethlen-utca 22. sz.* házat 14,000 koronáért *Lipták Mihály* és nejeének. — *Idb. Vincze Sándor* és neje eladták az ingatlant 8300 koronáért *Kurunczi Ferenc* és nejeének. — *Markovics Mihály* és neje eladták a *György-utca 28. számú* házat 7600 koronáért *Molnár Mihálynak*. — *Cseh Lajos* és neje eladták *Varjassy Lajos-utca 146. sz.* házat 16400 koronáért *Markovics Mihály* és nejeének. — *Özv. Bauer Károlyné* eladta *Fabián-utca 5. számú* házat 40,000 koronáért *Kovács Béla* és nejeének. — *Bód Józsefné* és tulajdonostársai eladták a *Dezso-utca 10/a sz.* ház ingatlanból 490 négyzetözet

a rajta levő épületekkel 8000 koronáért *Martin János* és nejeének. — *Farkas Ernő* eladta (*Poltura*) *Pécskai-ut 24. sz.* ingatlant 14000 koronáért özv. *Lukács Györgyné* eszl. *B. Kiss Erzsébetnek*. — *Zábrák Lajos* eladta a *Kiss-utca 5/a.* számú házat 10,000 koronáért *Szentendrey Jolán Rózának*. — *Tóth Mihály* és neje eladták a *Borona-utca 41. sz.* házat 5200 koronáért *Kristóf Demeter, Sebő* és *Annának*. — *Bátkai Pál* és neje eladták a (*Gáj*) *Kovács-utca 40 sz.* házat 4800 koronáért *Ladó Szava* és nejeének.

— **Hadjóteknység.** *Baross Ferenc* dr., Arad vármegye főispánjához érkezett újabb adományok a rokkant alapra: *Tagányi Sándor* dr. 1000, *Borosjenői takarékpénztár* 300, *Aradi Turista Asztaltársaság* *Morgeostern Gyula* ravatalára szánt koszorúmegváltás címen 50 kor.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi izr. jót. nőegylet által fenntartott népkonyha javára az elmúlt héten a következő adományok folytak be: *Deutsch Artur* 20, *Löffler Jakab* 20, *dr. Nagy Sándorné* 20, *Faragó Rezsóné* 10, *Szücs F. Vilmosné* a népkonyha tovább való nyitvatartására 20 korona, mely nagylelkű adományokért hálás köszönettel adózik a népkonyha vezetősége. A jövő héten a népkonyhában a védasszonyi tisztet *Ungár Arminné, Jellinek Józsefné* és *Friedmann Gyuláné* urnők lesznek szivesek ellátni.

— **Előven képek.** A háború előtt a nagy világvárosokban, mint *Páris, London, Berlin,* egy-élelemes mozi hatalmas csataképet csináltatott *Napoleonról* és alig volt rá eset, hogy mozikép ilyen hódítást vitt volna véghez. A kép csak azért nem juthatott már be hozzánk, mert kiűtött a háború. Ez is jellemzi, hogy a közönség milyen nagy értéket tulajdonít a világháborúnak. Olyan időket élünk, amelyet még egyetlen kor emberei sem éltek át. Ezekről a nagy időkről minden héten egész sereg pompás képben számol be a *Tolnai Világlapja*. Ez egyik titka páratlan népszerűségének, valamint annak is, hogy a *Tolnai Világlapja* olyan nagy előfizető gárdával dicsekedhetik. A képeken kívül egész könyvtára való háborús könyvet, Lexikont és egyéb érdekes munkát ad előfizetőinek.

— **Keresk. szakoktatás.** (Magántanfolyam felnőttek részére.) *Márciusban* új négy havi tanfolyam veszi kezdetét. Beiratkozás *Lázár Vilmos-u. 2.*

— **Az Aradi Élet legközelebbi száma** a színház kényszerű szünetelése és a lap előállításában ennek folytán felmerült technikai akadályok következtében március 3-ikán szombaton jelenik meg.

— **A kiadóhivatal üzenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az *Aradi Közlöny* valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— **Szivarkahívelyek** *Ingusz I.* és *Fia* cégnél.
— **Köicsönkönyvtár.** Ujdonságok *Kerpelnél.*

EGYESULETI ÉLET.

(*) **A kaszinó közgyűlése.** *Március hó 3-án* délután 5 óraker egyleti helyiségeiben az „*Aradi Kaszinóegylet*” tisztújító közgyűlést tart, melyre a t. tagokat tisztelettel meghívja az igazgatóság. Tárgysorozat: 1. Evi jelentés. 2. Számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Evi zárszámadás bemutatása. 4. Az 1917. évi költség-előirányzat megállapítása. 5. Tisztújítás.

FOG-

lőméses, aranyból, platina arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG-

koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nélküli aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG-

kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legújokéletebb műszereivel van felszerelve, előg garanciát nyújt, hogy még a legképzesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Athelyezés. A magyar királyi igazságügyminiszter dr. Bodnár Béla volt aradi törvényszéki jegyzőt, székelyudvarhelyi királyi alügyészt a közdivásárhelyi királyi ügyészséghez helyezte át.

§ Megszüntetett eljárás. A múlt év október 14-iki lapszámunkban megírtuk, hogy Maisztrovics János aradi sertéskereskedő bünvádi feljelentést tett volt üzleti társa, Dobró Pál ellen. Feljelentésében azt panaszolta, hogy Dobró Pál huszonöt darab sertést eladott és az 5600 korona vételárát elsikkasztotta, holott a sertések közös tulajdonuk volt. Megírtuk azt is, hogy az aradi királyi ügyészség vádiratot adott ki a feljelentés alapján Dobró ellen. Az ügyben most érdekes fordulat állott be. Dobró ellen a vádtanács megszüntette az eljárást, miután Dobró Pál beigazolta, hogy jóhiszeműen járt el és, hogy nem követett el büntetett. Ezt a határozatot a nagyváradi királyi ítélőtábla is helybenhagyta és így Dobró ellen az eljárás végérvényesen megszűnt.

§ Bírói kinevezés. A király Pósz Henrik dr.-t, az aradi törvényszéknek volt rendkívül szimpatikus jegyzőjét, zilahi járásbíróági jegyzőt a szilágysomlyói járásbíróasághoz albiróvá nevezte ki.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. február 25-én vasárnap:

Déltűn 8 óra: **Magnás Miska.**
Operette.

Este 7 órakor rendes helysarakra:

B) Borlet. B) Bériet.

A családfe.

Operette.

Kezdeté 7 órakor.

A szerkesztést lelei:

Rudnyánszky Endre távollétében.
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétettéket nem vállalunk felelősséget)

Medgyaszay: Fekete szivarvány.

Dr. Morgenstern Gyuláné szül. Robitzek Gizella úgy a saját, mint gyermekei, Oszkár, Henrik, Saol és férje, Nyáry István, Rozsi és férje, Hollender Emil, Sándor és Irma, Endre mostohafia, unokái Nyáry Anikó és Gyurka, Hollender Zsuzsika, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvél és szomoruan jelentik a felejtethetlen jó férj, szerető apa, nagypapa, testvér, nagybácsi és rokon

Morgenstern Gyula

fogorvos

f. évi február hó 23-án reggel, életének 60. évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A felejtethetlen kedves halott földi maradványait f. hó 25-én, vasárnap délután fél 3 órakor fogjuk a Weitzer János-utca 13. sz. házból az izraelita temetőbe örök nyugalóhelyre kísélni.

Aldás drága emlékére! Béke hamvaikra!
Arad, 1917. február 23. 1844
Robitzek Samu és neje, Nuszbaum Helén
apósa és anyósa.

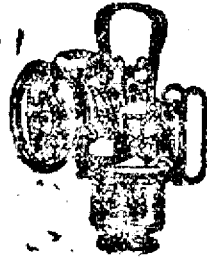
Minden külön értesítés helyett.

A GERMANIA
A legjobb asztali lámpa a legújokéletebb szabványú lámpák közül.
Különböző méretű, egyszerű, vagy fényvisszaverő, teljesen új, egyszerű, csúszló, vagy vízvezető. Kiváló gyönyörű és hatékony asztali lámpák. Tartós és rendkívül kényelmes polcra és asztalra való használatra.
A lámpa ára: 470 Ft.
A lámpa ára: 470 Ft.
A lámpa ára: 470 Ft.

Akar Ön egy kényes kényes lámpát?

Vegye meg a „DEBYTIV” 1915. évi modelljét, amely az összes eddigi lámpák szerkezetét magában foglalja!

Biztos és egyszerű használat, gazdaságos, carbidogazartás, fehér fény, hosszú égési időtartam, könnyű, kis területen elhelyezés.
Hátul vagy felső fogantyúval, kézben kordolható, míg a hátsó kárpóval szögbe, bura vagy gomblyukba akasztható. A reflektor lecserezhető és ezáltal asztalra helyezve vagy falra akaszthatva, szobák, barokk világítására alkalmas. A lámpa ára: 20 korona.

Kaphatók: a Könyveszetnél kiadó és Terjesztő vállalat részvevő társaságánál
Budapest, IV. Vécse Péter-utca 2.

Értesítés.
Domán Ignác
ponyva- és zsákkölcsonintézetet és iroda helyiségét Kazinczy-utca 11. szám alá **helyezte át**
Bemenet Weitzer János-utcából. Telefon 91.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Február hó 25-én, vasárnap
Wegener, a film nagy mesterének új remeke:

JOGHYHÁZA

Misztikus dráma 1 előjáték és 5 felv.
Írta, rendezte és főszerepet játsza: **PAUL WEGENER.**
A női főszerepet játsza: **LYDA SALAMONÓRE.**
Az előadások 5, 7 és 9 óra között kezdődnek és nem folytatólagosak.
Jegyek előre válthatók a. e. fél 11-12 óráig a pénztárnál.

Pályázati hirdetmény.

Erdőhegy (Aradmegye) község jegyzői irodájában egy a jegyzői teendőkhöz jártas egyén havi 100 korona fizetéssel alkalmazást nyerhet. Ajánkozások Hollósy Kalmán jegyzőhöz intézendők.
Erdőhegy, 1917. február hó 22. 1957
Hollósy Kalmán, jegyző. **Biró Balint,** bíró.

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felülmúlja az összes borhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alsótól. Gyönyörű arcbőr eredményez, megelöve udvé teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Kész sőt kozmetikus arcpolc látszatában ideiglenesen Battány-utca 10. szám alatt.
1819
Bartháné, szakképzett kozmetikus

Kalapvirágok. János Károly

Nagyválasztékban élővirágok és eserepes virágok kaphatók. 1965
élővirág üzletében Arad, Zrinyi-utca 1. **Báró Bohus-palota, az APOLLO mellett.**

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott

fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat húz, plombál. Készít egyes fogat ép úgy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

Apró hirdetések:

Oktatás.

Német tanító keresek
délelőtti órákra két fiatal ember. Ajánlatot „Ön-éntes, Munkácsi-utca 8. szám alá” kérjük. 1318

Utterichte

in Deutsch erteilt eine geprüfte Lehrerin, Kinder- u. Vorzugt. Näheres Administ. 1322

Lékást keres.

Bérbe keresek
magánházat, kerttel. Ajánlatokat „Magánház” jellegre a kiadóba kérek. 1367

Vasút közelében

butorozott, különbelátatni szobát keresek. Esetleg ellátással. Ajánlatot „Tisz. viselő” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 1381

Lakás

4-5 szobás, megfelelő mellékhelyiségekkel szonnanra vagy lezáróbb április esetére ke estetik. Cim ket a kiadóhivatalba 13-2

Kiadó lakás.

kiadó

Erzsébet-körút 5. szám, II. em., egy teljesen berendezett 4 szoba, előszoba, ürdőszoba és teljesen felszerelt konyha-ból álló lakás. Bővebbet Fenér Zsigmond ál. Szabad ág-tér 10. sz., I. em. 1380

Boros Bani-tér 1/a. sz.

alatti több kisebb lakásból álló házam, május 1-től bérbe kiadó. Cukor László, lakókereskedő. 1251

3 szobás

lakás, mellékhelyiségekkel, május 1-re kiadó. Ó-ár-utca 2. szám. 1 86

Ingatlan.

A piac erektos közel levő ház, melyben jóforgalmu fűszerekedés és vendéglő van, ma váltalatt kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1231

Megvételre keresek

3-4 szobás magánházat. Cim a kiadóhivatalban. 984

Kertek

keresek bérbe, ajánlatokat Betteimagazin. vár. 1368

Eladó

Kölcsey-utca 10. számú ház. Bővebbet ugyancsak d. u. 1-2 óra között. 1363

Egy szép

5 szobás uriház, Aradhegyalján melletti városban, oicsón eladó. Bővebbet: Főhadnagy, Ujarad. Fő-utca 140. 1355

Eladó földeltek

Zimándköz község határában, 30 kishold, faluban levő házzal vagy anélkül. Cim Ferdinand-utca 7., ajtó 14. szám. 1849

Magánház

5 szobás, több mellékhelyiséggel, nagy gyümölcsös kerttel eladó. Pargy Lajos-utca 1-0. 1365

keresek

bérbevétel miatt Aradhegyalján 5-8 holdas szőlőt, esetleg földet. Mészáros István, Mikes Kelemen-utca 6. sz. 1373

Mossóty-telep

Baross Gábor-utca 5. számú ház eladó. 1378

Pargy Lajos-utca 135. számú

ház szabad kezből eladó. Tudakozódní Nádor-utca 4. szám alatt. 1 57

Szántóföld

eladó 1600 öles, 15 és 10 hold Zádorlak község en. Etelekezés Kossuth utca 49. sz., I. em., 8. ajtó. 1285

Boros

jól jövedelmező, 12 lakással, Tisza István utca 14. szám szabad kezből eladó Tudakozódní Kottilla József tulajdonos Á. Hal-tér 4. 1998

Eladó
a Fő térhez közel egy emeletes bérház, 10 évig adómentes Cim a kiadóban 1301

Egy új magánház

gyümölcsöskerttel együtt, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1319

Háztelek

a Mossóty-telepen az országút mentén, a Baross Gábor utcában, továbbá Dugonics-utcában kedvező fizetési feltételek mellett, esetleg részleltetésre is, eladó. Bővebbet Deák Ferenc-utca 24. szám alatt, a háztulajdonosnál. 1312

Keresek megvételre

ca 200 kat. hold prima szántóföldet Arad alatt vagy a helyiállat villamos mentén Arad közelében Ajánlatokat ker. Ifj. Halász Jenő Arad, Erzsébet-körút 20. (Közvetítők kizárva.) 1395

I. sz. utca 51/a. számú

báz 4 lakással eladó. 1336

Bathycsány-utca 5. számú

sarokház eladó. Bővebbet ugyanott, ajtó 4. sz. 1322

Bélváronban

megvételre keresek 50-600 öles telket, letelek a Marospart közelében. Ajánlatok közvetítő közreműködésével a kiadóhivatalba kéretnek. 1337

Damjanich-utca 2. sz.

egy utcára szülő ház, szabadkezből eladó 6341

Üzleti ház

a bélváronban, 9 évig adómentes, melyben 60 óra nagyforgalmu vendéglő van, 6 utcára szülő, kitűnő hely vegyeskereskedésnek is, ele áns lakó-otkál, teljesen újonnan, modernül felépítve, eladó. Bővebbet a tulajdonosnál, Magyar- és Csiky Gar-ely-u. sarok. 1388

Gyógyászat.

Kub és viaszkegesség

elleni fehér kenőcs kapható Ferenc-téri Vajdas-gyógyászati-tárban. Kís. tégely 1 korona 50 fillér, nagy tégely 3 korona. 0171

Különléle.

3 felpar gyermek-gyógyászat

elvezett a főtéren. Megtalálható jutalom-ban részeseül Deák Ferenc-utca 42., II. em. I. ajtó. 1380

50 db szarvasmarha részere

Arad, vagy Pécska környékén legelő keresték. Ugyanitt a kistompai gazdaságba bérbe felvételük. Ajánlatok Faragó Benő Intezséhez Batto tyara kü. den 16. 1378

Pianinot

bérlésre keresek. „Pianino” jellegre a kiadóhivatalba. 1364

Faj tiszta

bim orosz agár keresetük párosítás céljából Cim a kiadóban 1362

Mindenemű arc- és hajápolást, aromaszag, hajfestést eszközök. Alkalmatlan hajszálakat orvosi és karról, kitűnő „Tuka” szeremmel végleg eltávolítok, utánövés kizárva. A szert vidékre dík és en küldöm. Weiss Katalin Erzsébet-körút 18. I. em a 6. d. 275

„Aradi Olajmáza”

működő-ét Boros Béni tér 22. (városi máza-ház mellett) me kezdte. Elváltat mindenemű olajmagyvakból tanusvány mellett olajat készíteni. Ugyanott daralások és eszközöketnek. 501

Antracintintá ajánlat!

A nálunk míg készletünk tart:

Antracén íróintát,
Antracén könyvtintát,
Antracén ckmánytintát,
Antracén másolóintát

2, 1 és 1/2 liter-es kor-okban,
1, 1/2, 1/3 és 1/10 literes üvegekben.
Nagyoltár- és kistoltartós üvegekben. Antracintintánk

Elsőrendű vas-ubacs

tinták, tehát minden igénynek megfelelnek.
Finom vörös fémtinta is kapható, különféle nagy- és kisüvegekben. Fekete lsko- és Kistálytinta 8 nap múlva lesz kapható.

Aradi Antracintintagyár

Simonyi-utca 6 1308

Dohánypajta

4 darab, egyenként 65 méter hosszú, a legkifűnőbb karban, nagy mennyiségű lenyőfa alkatrészekkel, építésznek is megfelelő faanyaggal szonnan eladó.

Ért. kezhetni Aradon

Halmi József

forgalmi irodájában 1369
Deák Ferenc-utca 5. Telephon: 726.

Kereskedők,

klk 7233

elleníró kasszát

akarunk eladni készpénzfizetés mellett, tudassuk címüket

E. R. PURT,

Pozsony, Kreuzgasse 79

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalok. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-utca 5.
Telefon 726. 691

Paraffin és stearin gyertya,

Gyufa,
Göpolajok,
Hengerolaj,
Zsírcs szód,
Mayunga Raffia,
Elsőrendű rézgalva
állandó nagy raktár.

Hubert József,

Arad, Szabadság tér
Telefon 282. 128

Veszek

néhány waggon 80
százalékos Mm²

barnakövet

Min'ával ellátott
ajánlatokat kér:

Paul Neuwirth,

Bizencz (Mähren). 1370

SZABADALOM BEI		PATENT. ANG.	
Az Első Aradi Hajlékony Fatalpu Cipőgyár			
vált az első, amely Magyarországon a közönség által legjobban kedvelt, a bőrpapucsot teljesen pótló csinos és tartós, nem oldalt szegezett			
DUPLA FATALPU PAPUCS			
készítését feltalálta és forgalomba hozta s ezen óriási bírányt pótló találmány már is oly széles körben ismert vált, hogy a gyár havonként 10 15,000 pár papucsot hoz forgalomba.			
Kereskedőknek és viszonteladókknak nagyobb megrendelésnél árkedvezmény!			
Gyártelep: Arad, Urbán Iván-utca 8-10. és 17. szám. 123			
Figyelem a vedjegyre!			

Opál raktár tavaszi árúkbani

Ugyanitt legújabb cipőpajta és

Apró hirdetések.

Levelezés.

„Órák kúszg”-nek
levél ment a kiadóba. 1359

„Doak Ferenc.”
Levél vár. 350

Mely uriember
közne tisztességes, kedves barátságot
futtat urilasszonyal. Leveleket „Hamu-
pipőke” jellegre a kiadóba jelleve kér. 1965

Mely uriember
komoly uriember önzetlen, tisztességes
barátságát keresi intelligens nő, kit va-
lamely hivatalos megjel. — Hálás len-
nék érte. Levelet „Arva 24.” címre ki-
adóba kérek. 1350

Melyik leány uriember
leány kisérőle celine szőre leánynak.
Leveleket „Burdico” jellegre a kiadóba
kér. 1368

Uri ember,
20—25 év közötti teljesen független ur-
ilasszony v. leány tisztességes ismeretsé-
get keresi, kivel szabad idejében elszó-
rakozhasson. Anyagi érdek kiárva. Csak
tejes című leveleket kérek a korlátozott
„Minden perc drága” jelleg alatt l. hó
28-ig a kiadóhivatalba kérek, legsi-
gorebb titoktartó, bizalmas. 1374

Márciusban
szabadságra érkező orvos, intelligens,
fiatal, celine ur nő korrekt ismeretséget
keresi. Levelet „Medikus” jellegre a
kiadóhivatalba kérek. 1372

Magyar fiatal leány
tisztességes szándékból megismerkedne
egy idősebb gavalér urral, kivel kel-
lemes órákat tölthetne. Leveleket „Ar-
a szív” jellegre kér. 1390

M. N.
Levelet kérem kapjam. Kérek másirat,
melyben legyen szives lakcímet megírni.
Levele vétele után azonnal felkeresem.
Sorait nehezen várja tisztelője B. L. 1381

Alkalmazást keres.

Jobb házból való nő,
ki a fővárosban teljesen járatos, 3 év a kis-
leányával szakszerűen ajándékozta. Ci-
mezt a kiadóhivatalba kér. 1379

Mely uriember
vált kereskedő nyelvismertekkel ovadék-
képes bizalmi állást keres, — esetleg us-
letet vagy vállalkozást elismertébe elfo-
gad. Meghívást „Megelőztes” jelleg alatt
kiadóba kér. 1388

Egy jobb megjelölt
hadmentes fiatalember 2000 korona ova-
dékai állást keres. Cím a kiadóban. 1389

Hadmentes
kereskedelmi képessé fiatalember meg-
jelölt állást keres. Cím a kiadóhivatal-
ban. 1961

Magyar leány
irodai, vagy bizalmi állást elvállal. Cím
a kiadóban. 1359

Mely uriember
vidéki jegyzői irodába ajánlkozok. Cím a
kiadóban. 1358

Jobb megjelölt nő,
ki a háztartásban járatos, magános ur-
iemberhez házasodni akar ajánlkozok. Cím
a kiadóban. 1965

Alkalmazást nyer.

Mely uriember
meghívható, józan, képzett irodaszoftár
március 1. beépésre. Ajánlkozok jelen-
kezhetek d. u. 3-tól 4-ig órák „Hadi
termény” kiadásig, Aradi Siro Takarék-
pénztár épületében. 1383

Gyakorlatos
keresek díjazásra üzletomban egy ur,
intelligens 14—16 éves fiút vagy komoly
szobor nőt. Levél béli ajánlatokat kérek.
Fischer Mor utca-porcellan üzletében. 1387

Gyakorlatos könyvelő
keresetek ajánlatok a kiadóhivatalba
küldendők „Gyakorlatos könyvelő” jel-
legre. 1377

Bescheld-ne,
solide, dou-ches P. Kulein, wel-
che éventuel auch französisch spricht,
wird zu drei grösseren Kindern auf-
genommen. Näheres Nagy Sándor utca 7/a.
szám. 1292

Mely uriember
jó bizonyítvánnyal március 1-re felvételi
Széchenyi-utca 2. sz. 1. emeleti 4.
sz. lakásban jelentkezni lehet d. u. 3—4
közül vagy 7 óra után este. 1320

Egy meghívható,
161 fő mindenek szakszerű kerestetik
azonnal, esetleg március 1-i beépésre.
Cím a kiadóban. 1329

Győzelem és gépírásban
teljesen járatos irodai munkát keres helyi
résztvevő márciusra, havi 120—140
korona fizetéssel. Csak azok, akik mind-
kettőben otthonosak, adják be ajánlatu-
kat a kiadóhivatalba „Csak gyakorlattal”
jelleg alatt. 1328

Meghívható fiatalember
kerestetik Pollák Arnold szállítóhoz, Petőfi-
utca. 1329

Vétel és eladás.

Francok kávé,
vagy más potkrávét veszek bármilyen
mennyiségben. Ajánlatot Parkas Ferenc
vegyeskereskedésébe, Óvár-u. 7. 1288

Létszám,
többbádó, ablakok, iróasztal, üvegek-
reny, vaskályha eladó Purgly Lajosné-
utca 160. 1384

Varrógép,
használt jókarban levő asztallal és egyéb
-za oklekekkel eladó. Megtekinthető
Varjassy József-u. 32. ajtó 8. 1213

Eladó
180 kg. sodronykötél Braun N. A. festét-
raktárban. Ugyanitt maku-aturpapír kap-
ható. 1315

Eladó
egy tisztított nyereg felszereléssel.
Bővebbet Doak Ferenc-utca 24. sz. t., a
házfelügyelőnél. 1311

„Petroleum” világító olaj
(nem petroleum) bezereshető Kovács
Soma és Tár által, Afadon. 1984

Főnöki elnök
eladó. Wálasek János, Hal tér 1. 1310

Könyvek
és egész könyvtárakat vesz Deák Béla
könyvkereskedése és modern antikváriuma
Förрай utca. Telefon 302. 871

Zongora eladó.
Megtekinthető d. u. 3—6-ig. Cím a kiadó-
hivatalban. 1334

Veszek
a legmagasabb árban uraktól levett férfi
ruhákat, mindenféle egyenruhát valamint
használt butort. Vidékre is megyek. Blöler
Ignáz, Boozko-utca 1. 761

Veszek
koronázási bélyegeket és egész gyűj-
teményeket, könyvtárakat és egyes köny-
veket. Kerpel könyvkereskedés. 901

Elitálás.

Tanulmányait végző uriember
intelligens családnál teljes ellátást keres.
Ajánlatokat „Megelőztes” a kiadó-
hivatalba kér. 1361

Doak Ferenc utca 9.
szám alatt (az udvarban baira) jó házi-
kozt kapható. 1374

Üzletek.

Jól jövedelmező
iparvállalat betegség miatt eladó. Nőnek
vagy rokkantnak igen alkalmas — gyan-
tot cséplőgépek használt, jó karban, ma-
gán órá és vontató eladó. Trombica-ut-
ca 16. 1352

Üzleti helyiség kiadó
Szabadság-tér 5—6. szám. Bővebbet Ham-
mer Vilmos villanyműszerész-nél. 1023

Miköz Mel. men-u. 27—29. szám
házban (volt Rác-féle) szatyor-üzlet febr.
15-re kiadó. Bővebbet ugyanott, Stefan
Janosnál. 924

Meghívás.

Az „Aradmegyei Takarékpénztár”

t. részvényeseit a folyó évi február hó 25-én délelőtt 10 és 1/2 órakor
az intézet helyiségében tartandó

46-ik évi rendes közgyűlésére

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Az évi jelentés, az 1916. évi mérleg és a felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, a mérleg megállapítása, ha-
tározat a nyereség felosztása felett, valamint a felmentvények megadása.
2. Egy felügyelő-bizottsági tag megválasztása 2 évre, valamint az alapszabályok 105. §-a értelmében 15 választmányi
tag megválasztása 2 évre.
3. A t. részvényesek esetleges indítványai.

2052

A t. részvényeseket, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkérjük, hogy részvényeseket f. é. február hó 24-én déli
12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiokpénztáránál Ba tonyán és Eleken nyugta ellenében letéteményezni sziveskedjenek.
A mérleg, valamint a nyereség felosztására vonatkozó igazgatósági javaslat a t. részvényesek által a közgyűlés előtt 8
nappal az intézet helyiségében betekinthező.

Arad, 1917. február 6.

Az Aradmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.